

بخش آموزش فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
گروه پژوهشی توسعه اموربخشی و محیط زیست
مجموعه گزارش ۲۱

شناسه گزارش

عنوان	بخش آموزش فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
کد شناسه	۹۷-۱۰-۱۰۴۹
گروه پژوهشی	توسعه اموربخشی و محیط زیست
پدیدآورنده	مهرداد راهداری
همکاران	حاجیه پورصادق - امیر فراقی وایقان
مشاور علمی	محمدجواد محسنی نیا - مجتبی خالصی
ناظر علمی	سعید طاهری
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده نگری
تاریخ انتشار	بهمن ۱۳۹۷
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه‌وبودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست	
حقوق معنوی اثر متعلق به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه‌وبودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع خواهد بود.	
آدرس: تهران-میدان بهارستان-خیابان صفی‌علی‌شاه کد پستی: ۱۱۴۹۹۴۳۱۴۱	
https://www.dfrc.ir/ Email: info@dfrc.ir	

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۵	۱- مقدمه
۶	۱-۱- وظایف و نقش آموزش‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای
۷	۲-۱- دستگاه‌ها و مراکز متولی آموزش فنی و حرفه‌ای
۸	۲- وضعیت بخش در اسناد قانونی
	۳- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم، احکام دائمی، برنامه دولت دوازدهم و
۱۱	بخشنامه بودجه
۱۱	۳-۱- احکام و مواد قانونی برنامه پنج‌ساله ششم توسعه
۱۳	۳-۲- راهبردها و سیاست‌های برنامه ششم توسعه
۱۶	۳-۳- اهداف و سیاست‌های برنامه دولت دوازدهم
۱۷	۳-۴- رویکردهای اصلی در بودجه نظام آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سال ۱۳۹۸
۱۸	۴- تولید کالا و خدمات در بخش
۱۹	۵- تحلیل مهم‌ترین شاخص‌ها و متغیرهای اقتصادی و اجتماعی بخش
۱۹	۵-۱- وضعیت اشتغال مهارت‌آموختگان مراکز ثابت آموزش فنی و حرفه‌ای کشور (بازه زمانی: سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۵)
۲۱	۵-۲- شاخص‌های برنامه ششم
۲۵	۵-۳- بررسی عملکرد
	۵-۳-۱- عملکرد مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اجرای قانون حمایت از توسعه و اشتغال پایدار در مناطق روستائی و عشایری
۲۵	
۲۷	۵-۳-۲- عملکرد آموزش‌های مشاغل خانگی
۲۷	۶- تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش

- ۱-۶- وضعیت اعتبارات بخش آموزش های فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه ۱۳۹۸ ۳۳
- ۲-۶- جهت گیریهای عمده در بودجه ۱۳۹۸ ۳۵
- ۷- تحلیل وضعیت درآمدهای دستگاهها و نوع درآمدهای مختلف در بخش ۴۳
- ۸- تحلیل وضع بخش در مقایسه با کشورهای منتخب و شاخص‌های بین‌المللی ۴۷
- ۱-۸- سهم آموزش ۴۷
- ۲-۸- دانش‌آموزان متوسطه فنی و حرفه‌ای ۴۹
- ۹- نقش بخش خصوصی در فعالیتهای بخش ۵۲
- ۱۰- اولویتهای اقدامات و عملیات در بخش در سال ۱۳۹۸ ۵۲
- ۱-۱۰- اولویتهای بخش ۵۲
- ۲-۱۰- موضوعات فرابخشی و خاص در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸: ۵۳
- ۱-۲-۱۰- محیط زیست و منابع آب ۵۳
- ۲-۲-۱۰- بررسی وضعیت حاشیه‌نشینی و کاهش آسیب‌های اجتماعی و اقدامات اجرایی آن ۵۳
- ۳-۲-۱۰- توسعه مناطق جغرافیایی خاص ۵۳
- ۱۱- چالش‌های اساسی، تنگناها و مشکلات در بخش ۵۵
- ۱۲- راهکارهای خروج از تنگناها و مشکلات بخش ۵۷
- منابع: ۵۹

امروز از دغدغه‌های اصلی برنامه‌ریزان کلان کشوری توسعه پایدار، کاهش فقر، کاهش مهاجرت بی‌رویه، اشتغال‌زایی و افزایش تولید ملی است؛ یکی از کلیدی‌ترین راهکارهای پیش روی سیاست‌گذاران تربیت نیروی کار ماهر و مولد است. نیروی کاری که بتواند نقش‌آفرینی مؤثری در تولید ملی و بازار کار داشته باشد. این نیروی کار ماهر توسط آموزش‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای تربیت می‌شود.

آموزش‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای موجب توانمندسازی سرمایه‌های انسانی، امکان ثروت آفرینی و کارآفرینی متناسب با استعدادهای افراد و نیاز بازار کار هست که به ثمر رسیدن این آموزش‌ها موجب کاهش فقر و افزایش اشتغال جوانان، همبستگی اجتماعی، بهره‌وری و رقابت‌پذیری می‌گردد.

آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی بنا به تعریف ماده (۲) قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی؛ کسب نگرش‌ها، مهارت‌های عملی، فهم و دانش مرتبط با حرف و مشاغل بخش‌های گوناگون اقتصادی و اجتماعی به همراه آموزش و تربیت عمومی است که در دو نوع رسمی و غیررسمی ارائه می‌شوند. آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی رسمی آموزشی است که جهت کسب شایستگی‌های حرفه‌ای و شغلی از دوره متوسطه نظام آموزشی و بالاتر توسط وزارت آموزش و پرورش و مؤسسات آموزش عالی از قبیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای، دانشگاه جامع علمی کاربردی و دانشگاه آزاد اسلامی ارائه و به اخذ مدرک تحصیلی و حرفه‌ای مربوطه منجر می‌شود. اتمام موفقیت‌آمیز هر سطح به همراه تجارب واقعی دنیای کار مجوز ورود به سطح بعدی آموزش‌ها است و آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی غیررسمی شامل آموزشی‌هایی است که در خارج از نظام آموزشی رسمی طبق برنامه‌ای مشخص ارائه و به اخذ گواهینامه شایستگی و صلاحیت شغلی می‌انجامد. این آموزش‌ها توسط سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، دستگاه‌های اجرائی و بنگاه‌های اقتصادی ارائه می‌شود. نوع دیگر این آموزش‌ها به صورت فردی و سازمان نیافته جهت توسعه شایستگی‌ها و صلاحیت‌های شغلی و حرفه‌ای صورت می‌پذیرد بر اساس متن قانون نظام جامع هر دو نوع این آموزش‌ها قابل ارزشیابی و همسطح‌سازی با آموزش‌های رسمی می‌باشد.

سازمان یونسکو^۱ بر این باور است که آموزش فنی و حرفه‌ای علاوه بر آموزش عمومی، مطالعه فناوری‌ها، علوم وابسته به آن‌ها و کسب مهارت‌های عملی و دانش مربوط به مشاغل در بخش‌های گوناگون اقتصادی و اجتماعی را نیز در برمی‌گیرد. این آموزش افراد را برای احراز شغل و کسب‌وکار آماده می‌کند، همچنین بهره‌وری شاغلین را در انجام کار افزایش می‌دهد یا مهارت‌هایی ایجاد می‌کند که موجب کاهش مخارج و افزایش کیفیت زندگی می‌شوند. یکی از ویژگی‌های فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی گستردگی ساختار اجرائی، تعدد دستگاه‌های مجری و تنوع در نظام‌های آموزشی است. به‌نحوی که در حال حاضر بیش از ده‌ها هزار واحد آموزشی دولتی و

۱- Terminology of Technical and Vocational Education (۱۹۸۴)، United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), UN

غیردولتی، در سطوح مختلف، اجرای این آموزش را بر عهده دارند. دستگاه‌های دولتی فعال در فصل آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی و غیردولتی به تفکیک رسمی (متوسطه و عالی) و غیررسمی به شرح زیر است:

در حوزه آموزش رسمی متوسطه وزارت‌های آموزش و پرورش، فرهنگ و ارشاد اسلامی، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حوزه آموزش رسمی عالی دانشگاه جامع علمی کاربردی، وزارت‌های آموزش و پرورش (دانشگاه‌های فرهنگیان و شهید رجایی)، نیرو، علوم، تحقیقات و فناوری (دانشگاه فنی و حرفه‌ای)، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی و سایر دستگاه‌های اجرایی مانند جهاد کشاورزی، صنعت و معدن و ... فعال هستند.

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، وزارت صنعت، معدن و تجارت، آموزش و پرورش (مراکز آموزش ضمن خدمت)، جهاد کشاورزی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، نیرو و نیز سایر دستگاه‌های اجرایی مجری آموزش ضمن خدمت کارکنان در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای غیررسمی فعالیت می‌کنند.

۱-۱- وظایف و نقش آموزش‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای

وظایف کلی بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی به‌قرار زیر هستند:

- تربیت نیروی انسانی موردنیاز بازار کار در بخش‌های مختلف اقتصادی؛
 - اصلاح هرم شغلی نیروی کار؛
 - همگام کردن سطح مهارت نیروی کار با تغییر و تحولات فناوری و نیاز بازار کار؛
 - بازسازی و بهسازی مستمر نیروی انسانی شاغل در بخش‌های مختلف اقتصادی؛
 - ارائه آموزش تقاضامحور متناسب با نیازهای بازار کار بخشی، ملی، منطقه‌ای و برنامه‌های توسعه‌ای؛
 - فراهم آوردن شرایط کارآفرینی و خلاقیت در علاقه‌مندان، شاغلان و بیکاران جویای کار؛
 - ارائه آموزش مهارتی به بیکاران به‌منظور هدایت آنان به مشاغل جدید؛
 - توسعه آموزش‌های مادام‌العمر؛
 - تأمین نیازهای آموزش مهارتی گروه‌های خاص؛
 - معرفی و توسعه مهارت‌های جدید؛
 - افزایش مهارت‌های زندگی از طریق آموزش استفاده بهینه از منابع و سرمایه‌ها.
- نقش این آموزش‌ها را می‌توان به‌طور خلاصه به‌صورت ذیل بیان کرد:
- نقش در رشد سریع اقتصاد؛
 - تأثیر بر توسعه مبتنی بر دانایی؛
 - تأثیر بر بهره‌وری و رقابت‌پذیری؛
 - تأثیر بر سلامت و بهبود کیفیت زندگی؛
 - تأثیر بر امنیت انسانی و عدالت اجتماعی؛
 - تأثیر بر توسعه فرهنگی؛
 - تأثیر بر بیکاری جوانان؛
 - نقش در آمایش سرزمین و ایجاد توازن منطقه‌ای.

۱-۲- دستگاه‌ها و مراکز متولی آموزش فنی و حرفه‌ای

در جدول ۱ دستگاه‌های فعال در عرضه آموزش فنی و حرفه‌ای تحت پوشش امور آموزش و پرورش عمومی و فنی حرفه‌ای معرفی شده است:

جدول ۱- دستگاه‌های فعال در عرضه آموزش‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای

ردیف	انواع آموزش فنی و حرفه‌ای	دستگاه‌های فعال
۱	رسمی متوسطه	دوره تحصیلی متوسطه رشته فنی حرفه‌ای و کار و دانش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی وزارت جهاد کشاورزی وزارت بهداشت، درمان و علوم پزشکی
۲	رسمی عالی	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (دانشگاه فنی و حرفه‌ای) وزارت بهداشت، درمان و علوم پزشکی وزارت آموزش و پرورش (دانشگاه‌های شهید رجایی و فرهنگیان) دانشگاه جامع علمی و کاربردی دانشگاه آزاد اسلامی (مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی) وزارت نیرو (موسسه عالی علمی کاربردی صنعت آب و برق) دستگاه‌های اجرایی (جهاد کشاورزی، صنعت و معدن و...)
۳	غیررسمی	سازمان فنی و حرفه‌ای (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)
		موسسه آموزش عالی علمی کاربردی مهارت
		موسسه آموزش عالی علمی کاربردی جهاد کشاورزی (وزارت جهاد کشاورزی)
		آموزش ضمن خدمت کارکنان (دستگاه‌های اجرایی)

۲- وضعیت بخش در اسناد قانونی

• سیاست‌های کلی کشور (سیاست‌های کلی اشتغال و...)

- ✓ ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و استفاده از تولیدات داخلی به‌عنوان ارزش اسلامی و ملی با بهره‌گیری از نظام آموزشی و تبلیغی کشور
- ✓ آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) و ارتقای توان کارآفرینی با مسئولیت نظام آموزشی کشور (آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی) و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آن‌ها
- قوانین برنامه‌های توسعه کشور
- قوانین موضوعی و شرح وظایف دستگاه‌ها (مانند قانون کار، قانون مدیریت خدمات کشوری، قوانین تشکیل وزارت آموزش و پرورش و...)
- قوانین بودجه سنواتی کشور
- مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی
- آیین‌نامه‌های هیئت وزیران
- آیین‌نامه‌های درون دستگاهی
- قانون اساسی (۱۳۵۸)
- قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی (۱۳۹۶):

در اجرای بندهای (۱) و (۲) سیاست‌های کلی اشتغال و بندهای (د) و (هـ) ماده (۲۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و با توجه به سیاست‌های کلان و اسناد بالادستی به‌منظور گسترش شایستگی حرفه‌ای، ارتقای جایگاه آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی، هماهنگی در سیاست‌گذاری کلان، مدیریت در برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی و تربیت نیروی کار شایسته، نظام آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی به تصویب رسید.

• آیین‌نامه اجرایی قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی (۱۳۹۶-۱۳۹۷):

موضوع ماده ۱۱ قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی که با مشارکت ذی‌نفعان آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی تدوین و برای تصویب و ابلاغ در هیئت دولت است.

• موضوعات خاص ماده (۲) در قانون پنج‌ساله ششم توسعه

با توجه به ماده (۲) در قانون پنج‌ساله ششم توسعه که اشاره به موضوعات خاص مکان محور، بازآفرینی بافت‌های ناکارآمد و حاشیه‌نشینی، آموزش روستایی و محرومیت‌زدایی از مناطق محروم کشور دارد، اهم فعالیت‌های بخش فنی و حرفه‌ای که در این راستا انجام پذیرفت عبارت‌اند از:

- ✓ توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای مهارتی در سیستان و بلوچستان
- ✓ توسعه خدمات آموزشی در سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها
- ✓ توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای مهارتی در منطقه مکران
- ✓ کمک به اداره هنرستان‌های مناطق محروم و کم برخوردار
- ✓ اجرای دوره‌های آموزشی بازار کار، اشتغال و کارآفرینی
- ✓ آموزش دانش‌آموزان مناطق روستایی و عشایری
- ✓ برنامه آموزش زنان روستایی
- ✓ آموزش خوداشتغالی کشاورزی برای فارغ‌التحصیلان کشاورزی
- ✓ توسعه آموزش کشاورزی در سیستان و بلوچستان

مرور سیاست‌های یادشده و دقت بر آن‌ها، می‌تواند برای برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران این‌گونه دلالت نماید که در جنبه‌های گوناگون آموزشی به‌ویژه آموزش فنی و حرفه‌ای و اهداف پیش‌بینی‌شده اقتصادی و اجتماعی برای این دوره، باید آموزش رسمی و غیررسمی (و حتی سازمان نیافته) فنی و حرفه‌ای در برنامه ششم موردنظر قرار گیرند.

• اهداف، سیاست‌ها، برنامه‌های عملیاتی و پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی

در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به‌منظور توسعه کارآفرینی (بند ۱)، محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار (بند ۳)، سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آن‌ها در ایجاد ارزش، به‌ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه (بند ۵) و تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش‌افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد (بند ۲۰) مورد تأکید قرار گرفته است و یکی از سازوکارهای اجرایی شدن این سیاست‌ها، توسعه کمی و کیفی آموزش فنی و حرفه‌ای می‌باشد.

در این راستا، ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی - برنامه اشتغال فراگیر ۱۳۹۶ را تصویب نمود. برنامه اشتغال فراگیر باهدف افزایش تعداد شاغل‌ها در کشور با ۱۱ ماده و ۴ بخش (کلیات، معرفی برنامه، فرایند اجرای برنامه، ارزیابی پایش و الزامات اجرای برنامه) در سال ۹۶ تصویب شد.

موضوع اشتغال و بازار کار در برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به حدی است که به‌عنوان یکی از موضوعات خاص کلان فرا بخشی در بندت ماده ۲ قانون برنامه ششم گنجانده شده است.

با نام‌گذاری سال از سوی مقام معظم پیرامون موضوعات اقتصادی و توجه به تولید و اشتغال در سالیان اخیر فرصت مناسبی برای تقویت بنیه اقتصادی کشور و بازار کار خواهد بود.

بخش آموزش فنی و حرفه‌ای باهدف ارتقای سطح مهارت نیروی کار و کمک به بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سایر اسناد بالادستی، فعالیت‌های زیر را در دستور کار خود قرار خواهد داد:

- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آن‌ها در ایجاد ارزش، به‌ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه
- تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی برای ایجاد و ارتقای مهارت‌های نیروی انسانی موجود کشور به‌منظور توسعه کارآفرینی و مهارت
- تعامل سازنده و پویا در محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت و توانمندسازی نیروی کار بین مناطق و استان‌ها و به‌کارگیری ظرفیت‌ها و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور
- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آن‌ها در ایجاد ارزش، به‌ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه
- کمک به افزایش تولید داخلی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص
- کمک به مدیریت مصرف با ارائه آموزش‌ها و شایستگی‌های لازم جهت ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه‌ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید
- کمک به توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به‌منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج با تربیت و توانمندسازی نیروی انسانی
- مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق افزایش و ارتقاء توانمندی‌های نیروی انسانی در بخش‌های مختلف اقتصادی

۳- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین‌شده در برنامه ششم، احکام دائمی،
برنامه دولت دوازدهم و بخشنامه بودجه

۳-۱- احکام و مواد قانونی برنامه پنج‌ساله ششم توسعه

جدول ۲: احکام و مواد قانونی مرتبط با بخش فنی و حرفه‌ای در قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه

ردیف	بند	ماده	موضوع
۱	ت	۴	افزایش مهارت و تخصص نیروی کار به‌ویژه فارغ‌التحصیلان دبیرستان‌ها، هنرستان‌ها تا مقطع کارشناسی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی با ارائه آموزش‌های مهارتی، تخصصی و فنی و حرفه‌ای با استفاده از ظرفیت‌های خدمت‌زیر پرچم و کارورزی دانشجویان دولت مکلف است در سه‌ماهه اول هر سال گزارش اجرای این بند را به کمیسیون‌های برنامه‌بودجه و محاسبات و آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی ارائه نماید
۲	ز	۴	دولت مکلف است به‌منظور نیل به رشد و توسعه اقتصادی بر پایه عدالت نسبت به اعمال سیاست‌های اشتغال‌زایی، مهارت‌افزایی و ارتقای دانش حرفه‌ای و حمایت از مشاغل کوچک خانگی و دانش‌بنیان مبتنی بر سند ملی کار شایسته که حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه با پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، اتاق تعاون و سازمان به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید، اقدام نماید. سند مزبور باید مبتنی بر کاهش نرخ بیکاری به میزان حداقل هشت‌دهم درصد (۰/۰۸٪) سالانه در طول سال‌های اجرای قانون برنامه باشد.
۳	الف	۶۴	به‌منظور تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، افزایش بهره‌وری، تنظیم رابطه متقابل تحصیل و اشتغال، گسترش همکاری و تعاملات فعال بین‌المللی و افزایش نقش مردم در مدیریت علمی و فناوری کشور: الف- به دولت اجازه داده می‌شود به‌منظور ارتقای علمی و رقابت بین دانشگاه‌های کشور و تعاملات بین‌المللی در طی اجرای قانون برنامه نسبت به ایجاد واحدها و شعب آموزش عالی با مشارکت دانشگاه‌های معتبر بین‌المللی و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، فنی و حرفه‌ای و دانشگاه جامع علمی کاربردی در داخل کشور در چارچوب سیاست‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام نماید. نحوه سرمایه‌گذاری مشترک، تسهیل تعاملات ارزی و تردد اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان در آیین‌نامه اجرائی که با پیشنهاد سازمان، سازمان اداری و استخدامی کشور و دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد، مشخص می‌شود.
۴	ذ	۶۴	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است نسبت به ساماندهی مربیان حق‌التدریس آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای زیرمجموعه وزارت آموزش و پرورش که به وزارت مذکور انتقال‌یافته‌اند تا سال دوم اجرای قانون برنامه اقدام نماید.

موضوع	ماده	بند	ردیف
دولت موظف است به منظور افزایش سهم آموزش‌های مهارتی در نظام آموزشی کشور با رویکرد تحقق اقتصاد مقاومتی و اقتصاد دانش‌بنیان در طول اجرای قانون برنامه از طریق بازنگری و اصلاح ساختار نظام اداری دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و افزایش منابع و تجهیزات نسبت به افزایش سهم دانشگاه فنی و حرفه‌ای و دانشگاه جامع علمی کاربردی در نظام آموزشی کشور اقدام و تجهیزات آموزشی هنرستان‌ها، آموزشکده‌ها و دانشکده‌های فنی و حرفه‌ای را به‌روز نماید. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است در قالب دانشگاه فنی و حرفه‌ای در مقاطع کاردانی و کارشناسی پیوسته و ناپیوسته به پذیرش دانشجو اقدام نماید.	۶۵	ب	۵
از ابتدای اجرای قانون برنامه دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی حرفه‌ای زیرمجموعه وزارت آموزش و پرورش با کلیه امکانات، اموال منقول و غیرمنقول و نیروی انسانی و دارایی‌ها و تعهدات و مسؤولیت‌ها از وزارت مذکور منتزع و به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ملحق می‌گردد. این حکم در طول اجرای قانون برنامه بر حکم تبصره (۳) ماده واحده قانون پذیرش دانشجوی آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای، مراکز تربیت معلم و دانشگاه شهید رجایی مصوب ۱۳۸۹/۲/۱۹ حاکم است.	۶۵	پ	۶
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (سازمان فناوری اطلاعات) با رعایت مصوبات شورای عالی فضای مجازی مکلف است با همکاری وزارت آموزش و پرورش تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه هوشمند سازی مدارس، امکان دسترسی الکترونیک (سخت‌افزاری، نرم‌افزاری و محتوا) به کتب درسی، کمک آموزشی، رفع اشکال، آزمون و مشاوره تحصیلی، بازی‌های رایانه‌ای آموزشی، استعداد سنجی، آموزش مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های فنی و اجتماعی را به صورت رایگان برای کلیه دانش آموزان شهرهای زیر بیست هزار نفر و روستاها و حاشیه شهرهای بزرگ فراهم نماید. دولت برای تأمین هزینه‌های این ماده می‌تواند از مشارکت بخش غیردولتی استفاده نماید. هزینه‌های مذکور به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی تلقی می‌شود.	۶۹		۷
افزایش سطح آموزش رایانیک (سایبری) مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرائی به منظور جلوگیری از نفوذ و مختل نمودن سامانه (سیستم) های نرم‌افزاری دستگاه ذی ربط و توسعه آمادگی‌ها.	۱۰۹	ب	۸
سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مجاز است مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و عمومی را در حوزه بهره‌برداری و یا توسعه زیرساخت‌های لازم در زمینه‌های حرفه‌آموزی، اشتغال حین حبس و پس از آزادی، آموزش، سلامت و درمان، طرح‌های حمایتی از خانواده زندانیان و کمک به خودکفایی زندان‌ها در قالب انواع مختلف قراردادهای رسمی جلب و یا توسعه دهد.	۱۱۳	۵	۹

جدول ۳: راهبردها و سیاست‌های برنامه ششم توسعه مرتبط با بخش آموزش فنی و حرفه‌ای

اهداف کلی	راهبرد	سیاست
گسترش مشارکت‌های بخش دولتی و غیردولتی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	فراهم آوردن شرایط و امکانات نهادی	<ul style="list-style-type: none"> - بسترسازی قانونی برای استقرار مرجع ملی سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی کلان، تنظیم‌گری، تضمین کیفیت و نظارت - پیشنهاد لایحه قانونی حاکم بر کل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی مشتمل بر تعاریف و مفاهیم، ساختار معین و واضح، تعیین نقش‌ها برای ذینفعان، حدود و اختیارات و مسئولیت و تکالیف آن‌ها، چگونگی و سازوکارها و نقش دولت، بخش غیردولتی و بنگاه‌ها در تأمین مالی، تعیین مسیرهای ارتباطی زیر نظام‌های رسمی و غیررسمی و تضمین پیوستگی آن‌ها و چهارچوب نظام اعتباربخشی و ارزشیابی - اصلاح نظام آموزش فنی و حرفه‌ای در راستای بهبود کارکردها و نیاز بازار کار - تعیین چهارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی
افزایش اثربخشی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	توسعه همکاری بین زیر نظام‌ها و تقویت مسیرهای پیوستگی آن‌ها	<ul style="list-style-type: none"> - استفاده از ظرفیت‌های سایر دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی برای آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش - عملیاتی شدن قانون الزام به فراگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سال اول برنامه - گسترش و به‌کارگیری دوره‌های کاردانی پیوسته فنی و حرفه‌ای - هماهنگی در تدوین استانداردهای آموزشی در زیر نظام‌های بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی
ارتقای بهره‌وری در عرضه‌کنندگان آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	ارتقای بهره‌وری در عرضه‌کنندگان آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	<ul style="list-style-type: none"> - استفاده مؤثر از ظرفیت‌های موجود - برنامه‌ریزی برای تربیت نیروی انسانی متخصص برنامه‌ریزی و مدیریت و اقتصاد آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی
ارتقای پایداری منابع مالی و بازنگری در تخصیص منابع دولتی بین زیر نظام‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	ارتقای پایداری منابع مالی و بازنگری در تخصیص منابع دولتی بین زیر نظام‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت سیاست فروش خدمات و محصولات تولیدی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و هنرستان‌ها - تأمین منابع مالی موردنیاز بنگاه‌ها، متکی به بخش تقاضا و ایجاد صندوق مهارت‌آموزی - متناسب نمودن تخصیص منابع دولتی بین زیر نظام‌ها مبتنی بر برقراری فرصت دسترسی برابر آموزشی برای متقاضیان و اثربخشی آموزش‌ها
ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها	دسترسی گروه‌های خاص به آموزش مهارتی	<ul style="list-style-type: none"> - توجه به آموزش بیکاران در جستجوی کار به‌ویژه فارغ‌التحصیلان دانشگاهی - تأکید خاص به آموزش مهارتی و توانمندسازی بهره‌برداران کشاورزی - توجه به آموزش مهارتی زنان روستایی - تأکید بر مهارت‌آموزی در سکونت‌گاه‌های غیررسمی - توجه به مهارت‌آموزی اقشار آسیب‌پذیر و یا در معرض آسیب‌های اجتماعی - رویکرد استفاده از ظرفیت بخش غیردولتی و نهادهای عمومی برای آموزش به گروه‌های

سیاست	راهبرد	اهداف کلی
خاص		
<ul style="list-style-type: none"> - به‌روزآوری و بهبود تجهیزات و امکانات هنرستان‌ها - تنوع‌بخشی به آموزش فنی و حرفه‌ای دختران و افزایش ظرفیت‌های مربوط - اعتباربخشی به هنرستان‌ها - تحول در برنامه‌ریزی درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش با تأکید بر کارآفرینی، خوداشتغالی و آموزش مادام‌العمر - ره‌گیری و رصد فارغ‌التحصیلان و دریافت بازخورد 	ارتقای کیفی آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش	
<ul style="list-style-type: none"> - ممانعت از تغییر مأموریت‌ها و بازگرداندن دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مهارتی به مأموریت‌های قانونی - ارتقای پیوستگی آموزش‌های عالی مهارتی با آموزش‌های متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش با توجه به نظام جدید تحول نظام بنیادی - توانمندسازی مدرسین و اعضای هیئت‌علمی حرفه‌ای - گسترش ارتباط با بنگاه‌ها و به‌کارگیری ظرفیت آن‌ها در فرایندهای اصلی - ره‌گیری و رصد فارغ‌التحصیلان و دریافت بازخورد - زمینه‌سازی برای استانداردسازی و تشکیل کانون‌های ارزیابی شایستگی‌های فنی و حرفه‌ای به‌صورت غیردولتی 	ارتقای کیفی آموزش عالی مهارتی	
<ul style="list-style-type: none"> - آموزش‌های شغلی مبتنی بر شایستگی کارکنان و مدیران دستگاه‌های اجرایی و تأمین منابع موردنیاز آن - استفاده از ظرفیت دانشگاه جامع علمی کاربردی در آموزش‌های شغلی - افزایش سهم مؤسسات آموزشی غیردولتی در آموزش کارکنان دولتی 	افزایش و ارتقای کیفی آموزش شغلی کارکنان دولت	
<ul style="list-style-type: none"> - ره‌گیری مستمر اشتغال مهارت‌آموختگان و دریافت بازخورد از مهارت‌آموختگان و کارفرمایان (در صورت اشتغال به کار) برای اصلاح برنامه‌های آموزشی - تعیین مسیر ارتقای شغلی مربیان دولتی و رتبه‌بندی و ارتقای شایستگی‌های مربیان - ایجاد تحول در شیوه‌ها و برنامه‌های آموزشی مبتنی بر شایستگی‌ها با نگاه کل‌نگر و رویکرد کارآفرینانه و فناورانه - بازنگری، اصلاح و تدوین استانداردهای مهارتی و محتوای آموزشی با مشارکت بخش غیردولتی و بنگاه‌ها - جلب مشارکت صنایع، اتحادیه‌ها و صنوف تولیدی، خدماتی و کشاورزی در آزمون و ارزشیابی مهارت‌جویان 	افزایش و ارتقای کیفی آموزش غیررسمی مهارتی	

سیاست	راهبرد	اهداف کلی
<ul style="list-style-type: none"> - اعتبارسنجی و رتبه‌بندی مراکز آموزشی با تأکید بر میزان اشتغال مهارت‌آموختگان - توسعه و کاربرد شیوه‌های یاددهی - یادگیری حرفه‌ای نوین - توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای در تعاونی‌ها به منظور افزایش سهم تعاون 		
<ul style="list-style-type: none"> - برنامه‌ریزی توسعه مهارت با توجه به سندهای آمایشی و ظرفیت‌های استانی، ظرفیت بخش‌های اقتصادی، محرومیت آموزشی در استان‌های خاص - تأکید بر آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش و کاردانی پیوسته در استان‌های خاص - توجه به نیازهای منطقه‌ای و آمایش سرزمین و بازنگری در عناوین، رشته، محل‌ها و برنامه‌ها متناسب با نیازها - تدوین و کاربست نقشه راه تحول و توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در زیر نظام‌های مرتبط - توجه به آموزش در مقوله‌های مهم و حوزه‌های بحرانی مثل آب، انرژی و محیط‌زیست و ارائه آموزش‌های تکمیلی در کنار مهارت‌آموزی 	<p>توسعه هدفمند آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در استان‌ها</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - استفاده مستمر از نظام جامع اطلاعات بازار کار در توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارتی - توسعه آموزش‌های مهارتی برای مشاغل غیررسمی شناسایی شده - توجه به کارآفرینی در آموزش فنی و حرفه‌ای با محوریت نقش بخش غیردولتی - الزام بنگاه‌های اقتصادی به حرفه‌آموزی و ارتقای مستمر شایستگی‌های حرفه‌ای شاغلین و ایجاد سازوکار لازم برای تشویق بنگاه‌های اقتصادی به حرفه‌آموزی کارگران - مشارکت کارفرمایان در تنظیم برنامه‌ها و فعالیت‌ها - تقویت آموزش خوداشتغالی، آموزش نظام پشتیبان سلامت و ورزش - طراحی و اجرای نظام خدمات مشاوره استعدادیابی، هدایت تحصیلی و شغلی به مهارت‌آموزان، تقویت آموزش خوداشتغالی، آموزش نظام پشتیبان سلامت و ورزش - عمومی‌سازی مشاوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در جامعه و تعمیم فرهنگ مهارت از طریق همکاری مشترک سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با سایر دستگاه‌های مرتبط و رسانه‌های جمعی - برون‌سپاری آموزش‌های مهارتی کار و دانش 	<p>گسترش و ارتقای رویکردهای تقاضامحور</p>	<p>گسترش مشارکت‌های بخش دولتی و غیردولتی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی</p>
<ul style="list-style-type: none"> - استفاده از تجارب بین‌المللی در تدوین استانداردهای آموزشی - برقراری تعاملات خارجی با کشورهای پیشرو یا سازمان‌های بین‌المللی فعال در زمینه 	<p>تضمین کیفیت آموزش‌ها و بهبود مستمر آن‌ها</p>	

سیاست	راهبرد	اهداف کلی
<p>آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی</p> <ul style="list-style-type: none"> - پیگیری مستمر و نظام‌مند وضعیت اشتغال مهارت‌آموختگان - طراحی سیستم ارزیابی و کنترل مستمر کیفیت - استفاده از ظرفیت نهادهای غیردولتی در ارزشیابی و اعتبارسنجی - توسعه نظام ارزیابی و کنترل کیفیت - استفاده امکانات بنگاه‌ها در فرایند آموزش - اعتباربخشی به مدارک و گواهینامه‌های نظام آموزش حرفه‌ای و مهارت‌آموزی - استفاده از فناوری‌های پیشرفته در امر آموزش - تربیت و ارتقای حرفه‌ای مدرسان، هنرآموزان و مربیان مهارتی - افزایش و ارتقای کارورزی و کارآموزی کارآموزان، هنرجویان و دانشجویان مهارتی - فرهنگ‌سازی برای ترویج ارزش کار و مهارت‌آموزی و معرفی آموزش‌ها به خانوارها و بنگاه‌ها - ترویج آموزش فنی و حرفه‌ای در بین خانواده‌ها به‌صورت آموزش‌های سازمان‌نایافته 		
<ul style="list-style-type: none"> - پیش‌بینی بسته حمایتی مناسب و کارا در پشتیبانی از فعالیت‌های بخش خصوصی از جمله در تقسیم‌کار بین دولت و بخش خصوصی، حمایت حقوقی، حمایت مالی، برون‌سپاری... - برون‌سپاری دوره‌های آموزشی 	<p>طراحی بسته همکاری و حمایتی از عرضه‌کنندگان غیردولتی آموزش</p>	

منبع: سند برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۱-۱۳۹۵)

۳-۳- اهداف و سیاست‌های برنامه دولت دوازدهم

- ایجاد زمینه لازم برای تغییر ماهیت آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی از «عرضه محوری» به «تقاضا محوری» بر اساس مطالعات آمایش سرزمین
- بسترسازی لازم برای ایجاد توازن در شاخه‌ها و رشته‌های تحصیلی متناسب با استعداد و علائق دانش‌آموزان و نیاز بازار کار
- گسترش آموزش زنان روستایی و توانمندسازی آن‌ها. یکی از راه‌های توسعه کشور توجه به منابع انسانی آن کشور و اهمیت دادن به امر آموزش و مهارت‌آموزی آن‌ها است از اқشار مهم جامعه ایرانی که نقش ویژه‌ای در توسعه کشور ایفا می‌کنند بهره‌برداران بخش کشاورزی، به‌ویژه زنان روستایی را می‌توان نام برد که لزوم توجه به امر آموزش‌های غیررسمی این بخش برای توسعه کشور و پیروی از الگوی توسعه

پایین به بالا ضروری و حیاتی است. از اهداف اجرای برنامه توانمندسازی زنان روستایی و لزوم حمایت جهت اجرای آن می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- ۱- فراهم نمودن زمینه مشارکت زنان روستایی در بخش کشاورزی و توسعه روستایی و افزایش سطح بینش و دانش آن‌ها
 - ۲- افزایش مهارت زنان روستایی در امر تولیدات خانگی، فراوری و تبدیل محصولات، کاهش ضایعات و بهبود الگوی مصرف
 - ۳- بهبود فعالیت‌های خوداشتغالی زنان روستایی در زمینه کشاورزی و صنایع
 - ۴- زمینه‌سازی جهت حضور زنان در فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی
 - ۵- ارتقای منزلت اجتماعی زنان روستایی و عشایری و تبیین جایگاه آنان در خانواده و جامعه
 - ۶- توانمندسازی زنان روستایی جهت ارتقای سطح زندگی خانوار، کاهش فقر و دسترسی به منابع و تسهیلات
 - ۷- ارتقاء دانش زیست‌محیطی زنان روستایی به منظور دستیابی به توسعه پایدار
- مهارت‌های و دوره‌های آموزشی پیش‌بینی شده برای زنان روستایی شامل:

- آموزش زراعت و باغبانی، طرح بسته‌بندی گیاهان دارویی، ادویه‌جات و خشک‌کردن سبزی‌ها، پرورش دام و طیور و شیلات، آموزش صنایع تبدیلی، طرح توسعه نوغانداری و توتستان‌های کشور، آموزش صنایع دستی و خدمات روستایی، آموزش مدیریت ضایعات کشاورزی و خانگی و تولید گلخانه‌ای با رشته‌های متنوع می‌باشد.
- توسعه کاربرد پژوهش در زمینه آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش
- گسترش آموزش مهارتی جوار کارخانه و پادگان‌ها
- خرید خدمات از بخش غیردولتی
- توسعه آموزش‌ها در حاشیه شهرها و سکونتگاه‌های غیررسمی

۳-۴- رویکردهای اصلی در بودجه نظام آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سال ۱۳۹۸

- ایجاد اشتغال پایدار با استفاده گسترده از ظرفیت‌های بخش خصوصی و تعاونی
- حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در مناطق دارای نرخ بیکاری بالا به‌ویژه مناطق محروم و مرزی
- حمایت از ارتقای سطح مهارت‌های کاربردی جوانان به‌ویژه فارغ‌التحصیلان آموزش عالی
- هدفمند نمودن اعتبارات کلیه دستگاه‌های اجرایی به‌ویژه دستگاه‌های متولی آموزش و اشتغال با توجه به میزان اشتغال‌پذیری فارغ‌التحصیلان و کیفیت آموزش
- هدایت منابع برای حمایت از اشتغال

- کمک به ایجاد اشتغال و اهتمام به کاهش عدم تعادل بازار کار
- تقویت تعادل منطقه‌ای، توسعه مناطق کمتر توسعه‌یافته و مرزی
- ایجاد شغل و سرمایه‌گذاری در نواحی صنعتی روستایی
- توجه به سیاست‌های ابلاغی برنامه ششم توسعه
- حمایت از توسعه آموزش‌های غیررسمی فنی، حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها
- افزایش کمی و کیفی آموزش بهره‌برداران بخش کشاورزی
- افزایش تعداد زنان روستایی تحت پوشش آموزش‌های غیررسمی فنی حرفه‌ای مرتبط با اشتغال و درآمدزایی
- گسترش فعالیت «توسعه آموزش فنی، حرفه‌ای و مهارتی در استان سیستان و بلوچستان» ذیل برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی

۴- تولید کالا و خدمات در بخش

در بخش آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی ارائه خدمات صرفاً به‌صورت آموزش و ارتقای مهارت نیروی کار می‌باشد که منجر به افزایش بهره‌وری و تولید کالا در بنگاه‌های اقتصادی می‌شود. این خدمات در قالب آموزش‌های رسمی و غیررسمی توسط متولیان اصلی بخش وزارت آموزش و پرورش (متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش)، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (دانشگاه فنی و حرفه‌ای، دانشگاه جامع علمی کاربردی و...) و سازمان آموزش فنی حرفه‌ای کشور ارائه می‌شود.

در جدول ۴ ارائه خدمات آموزشی به دانش‌آموزان و دانشجویان مشاهده می‌نمایید:

جدول ۴: ارائه خدمات آموزش فنی و حرفه‌ای رسمی به دانشجویان و دانش‌آموزان

دستگاه / ردیف	واحد	۹۵-۹۴	۹۶-۹۵	۹۷-۹۶	۹۸-۹۷
دانشگاه جامع علمی کاربردی	دانشجو	۶۶۹,۴۹۸	۴۲۴,۹۰۰	۴۱۵,۰۰۰	۴۰۵,۰۰۰
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی صنعت آب و برق	دانشجو	-	۸,۷۲۰	۳,۵۰۰	۱,۸۵۲
برون‌سپاری	دانش‌آموز	-	-	۵۳,۰۰۰	۷۰,۰۰۰
دانشگاه فنی و حرفه‌ای	دانشجو	۲۰۱,۶۸۲	۱۹۷,۳۰۵	۲۲۱,۳۹۷	۱۷۲,۸۴۸
آموزش و پرورش	دانش‌آموز	-	۶۳۳,۵۸۹	۶۲۰,۴۴۵	

منبع: سالنامه آماری دستگاه‌ها و اطلاعات ارائه‌شده دستگاه‌های اجرایی

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌کنید در بخش آموزش رسمی عالی با کاهش خدمات که نشأت گرفته از کاهش دانشجویان مکتب‌دو و روبرو هستیم. دلایل متعددی را برای این موضوع می‌توان بیان کرد که از جمله آن؛ کاهش دانشجویان مخصوصاً در مقطع کاردانی، ممنوعیت ارائه آموزش‌های عالی توسط مراکز آموزشی وابسته دستگاه‌های اجرایی، شناخته نبودن آموزش‌های مهارتی عالی و اهمیت آن و فرصت‌های این آموزش‌ها در بازار کار، ناکارآمدی نظام هدایت تحصیلی و... از دلایل کاهش مخاطبین این آموزش‌ها.

۵- تحلیل مهم‌ترین شاخص‌ها و متغیرهای اقتصادی و اجتماعی بخش

آموزش‌های مهارتی به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر روی شاخص‌های مهم اقتصادی و اجتماعی تأثیرگذار است. این آموزش‌ها با تربیت نیروی انسانی ماهر و کارآمد برای بازار کار موجب افزایش نرخ اشتغال و ارتقا مهارت شاغلین باعث رشد نرخ بهره‌وری می‌گردد. همچنین با کاهش بیکاری در پایین آمدن میزان آسیب‌های اجتماعی نقش بسزایی دارد.

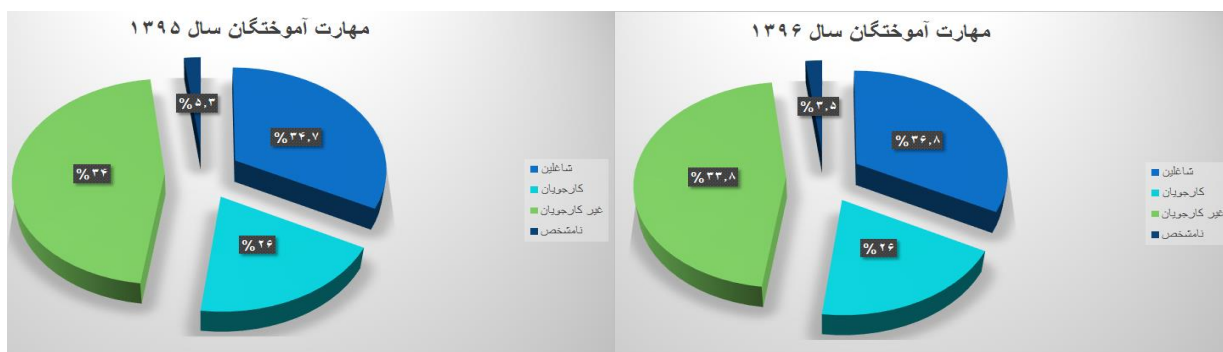
۵-۱- وضعیت اشتغال مهارت آموختگان مراکز ثابت آموزش فنی و حرفه‌ای کشور (بازه زمانی: سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۵)

نتایج رهگیری اشتغال مهارت آموختگان در سال‌های ۹۶-۱۳۹۵ به شرح جداول و نمودارهای زیر می‌باشد:

جدول ۵: آمار مربوط به ارائه آموزش‌های مهارتی در بررسی وضعیت اشتغال مهارت آموختگان طی سال‌های ۹۵ تا ۱۳۹۶

۱۳۹۵		۱۳۹۶		عنوان
درصد از کل	تعداد (نفر)	درصد از کل	تعداد (نفر)	
۱۰۰	۱۲۸۵۵۲	۱۰۰	۱۶۵۲۲۱	تعداد مهارت آموختگان رهگیری شده
۱۵	۱۹۱۹۹	۱۵,۳	۲۵۴۰۴	کارآموزان قبلاً شاغل
۱۹,۷	۲۵۳۳۱	۲۱,۴	۳۵۳۸۷	اشتغال یافتگان
۳۴	۴۳۸۳۱	۳۳,۸	۵۵۷۹۱	غیر کارجویان
۲۶	۳۳۸۵۹	۲۶	۴۲۸۹۴	کارجویان (همچنان بیکار - بیکار پس از آموزش)
۵,۳	۶۱۵۸	۳,۵	۵۷۴۵	نامشخص (پاسخ نداده‌اند)

توزیع مهارت آموختگان در سال‌های ۹۵ و ۹۶:

نمودار ۱: مقایسه مهارت آموختگان در سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶

درصد اشتغال یافتگان از حاصل تقسیم اشتغال یافتگان به مجموع افراد کارجویان و کسانی که پاسخ پرسش‌های رهگیری را نداده‌اند، محاسبه شده است. این شاخص نشان می‌دهد که مهارت آموزان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در سال ۱۳۹۵ حدود ۳۸٫۸ درصد جذب بازار کار شده‌اند که این شاخص در سال ۱۳۹۶ به ۴۲٫۱ افزایش یافته است.

جدول ۶: وضعیت اشتغال یافتگان مرتبط، غیر مرتبط برحسب درصد در سال‌های ۹۵ و ۹۶

سال ۱۳۹۵		سال ۱۳۹۶		عنوان
درصد از کارجویان	تعداد	درصد از کارجویان	تعداد	
۳۸٫۸	۲۵۳۳۱	۴۲٫۱	۳۵۳۸۷	اشتغال یافتگان
۲۷٫۹	۱۸۲۲۴	۳۰٫۳	۲۵۴۳۲	اشتغال مرتبط با دوره آموزشی
۱۰٫۹	۷۱۰۷	۱۱٫۸	۹۹۵۵	اشتغال غیر مرتبط با دوره آموزشی

۵-۲- شاخص‌های برنامه ششم

به استناد گزارش اجرای سال اول برنامه ششم توسعه عملکرد اهداف کلی سال اول اجرای برنامه ششم توسعه به شرح ذیل می‌باشد:

- در راستای نیل به هدف کلی تقویت انسجام و یکپارچگی نظام آموزش فنی، حرفه‌ای و مهارت‌آموزی باهدف کمی ارائه لوایح مربوط به مرجع ملی هماهنگی و نیز قانون آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی؛ قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی در ۱۳۹۶/۸/۲۴ در مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسید و طی نامه شماره ۱۱۸۳۳۵ مورخ ۱۳۹۶/۹/۲۵ رئیس محترم جمهور جهت اجرا ابلاغ گردید. شایان‌ذکر است آیین‌نامه اجرایی این قانون به استناد ماده ۱۱ قانون مذکور در سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه شد و تا لحظه نگارش این سطور در مراحل نهایی بررسی در کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک هیئت دولت است.
- در راستای گسترش مشارکت‌های بخش دولتی و غیردولتی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی؛ میزان آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای (دولتی و غیردولتی) در سند برنامه ششم توسعه ۳۹۷ هزار نفر ساعت برای سال ۱۳۹۶ پیش‌بینی شده است که حدود ۷۶ درصد آن با میزان ۳۰۴۱۴۹ نفر ساعت تحقق یافته است. گفتنی است به احتمال قوی شرایط اقتصادی ویژه کشور در عملکرد سال آینده تأثیرگذار بوده و افزایش بهای مواد و اقلام مصرفی می‌تواند ارائه این آموزش‌ها را با چالش روبرو کند.
- در راستای افزایش اثربخشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، میزان آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای به جمعیت فعال در سال اول اجرای برنامه ششم توسعه ۱۱,۹۸ ساعت بوده است که در مقایسه با هدف ۱۵ ساعت مندرج در سند برنامه عملکرد تقریباً ۸۰ درصدی داشته است. از دلایل عدم تحقق این هدف می‌توان به اشباع شدن برخی از رشته‌ها، عدم شناخت صحیح از آموزش‌های غیررسمی در جامعه و فرسودگی و به‌روز نبودن تجهیزات نسبت به فناوری‌های جدید بازار کار دانست.
- عملکرد هدف کمی میزان آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای به بهره‌برداران روستایی در سال ۱۳۹۶ به میزان ۰,۹ درصد بوده است که نشان‌دهنده عملکرد ۱۰۰ درصدی این هدف کمی ذیل هدف کلی ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها است. این موضوع نشان‌دهنده آن است که روستاها و سکونت‌گاه‌های خاصی چون حاشیه شهرها و مناطق عشایری از ظرفیت بسیار بالایی برای برگزاری آموزش‌های مهارتی برخوردار است.
- از دیگر هدف‌های کمی ذیل هدف کلی قدرت انطباق مراکز با نیازها، نسبت هنجاریان فنی و حرفه‌ای و کاردانش به کل دانش آموزان دوره متوسطه و نسبت هنجاریان فنی و حرفه‌ای و کاردانش دختر به کل هنجاریان فنی و حرفه‌ای و کاردانش است. این دو شاخص بیانگر میزان آموزش‌های رسمی مهارت محور در نظام آموزش عمومی است که ارتباط تنگاتنگی با نظام هدایت تحصیلی دارد از سویی دیگر میزان حضور دانش‌آموزان در این دوره پشتوانه مناسبی برای تأمین نیروی انسانی ماهر و کارآمد بازار کار است.

نظام هدایت تحصیلی و فرهنگ حاکم بر جامعه و خانواده‌ها باعث شده است دانش‌آموزان به سمت آموزش‌های نظری (رشته‌هایی همچون ریاضی فیزیک و علوم تجربی) و درنهایت تحصیل در مقاطع کارشناسی در دانشگاه‌ها سوق پیدا کنند. همچنین همان‌طور که در تحلیل‌های عملکرد برنامه پنجم توسعه نیز اشاره شد حضور دختران در دوره‌های آموزش مهارت محور چه در آموزش رسمی و چه در آموزش غیررسمی کم است که به نظر می‌رسد نشأت گرفته از شرایط فرهنگی حاکم بر خانواده‌ها باشد. از سویی دیگر تخصیص کم و فرسودگی تجهیزات آموزشی موجب به وجود آمدن چالش‌هایی برای این بخش شده است. نسبت هنرجویان فنی و حرفه‌ای و کاردانش به کل دانش‌آموزان دوره متوسطه ۳۴,۷۹ درصد می‌باشد که بیانگر عملکرد ۸۹ درصدی می‌باشد و ۳۵,۹۳ درصد نیز عملکرد نسبت هنرجویان فنی و حرفه‌ای و کاردانش دختر به کل هنرجویان فنی و حرفه‌ای و کاردانش است.

- در ذیل هدف کلی ایجاد انطباق مراکز با نیازها در حوزه آموزش‌های عالی مهارتی دو هدف کمی تعداد دانشجویان کاردانی مهارتی در هر یکصد هزار جمعیت و نسبت دانشجویان دوره‌های کاردانی مهارتی به کل دانشجویان تعریف شده است. عملکرد هدف کمی تعداد دانشجویان کاردانی مهارتی در هر یکصد هزار جمعیت در سال ۱۳۹۶ برابر است با ۵۲۲ دانشجو که فاصله قابل توجهی با هدف مندرج در سند برنامه ششم وجود دارد. نسبت دانشجویان دوره‌های کاردانی مهارتی به کل دانشجویان نیز برابر با ۱۲,۳ درصد است که باهدف ۲۴,۲ درصد تعریف شده فاصله دارد. همان‌گونه که پیش‌تر به آن اشاره شد نظام هدایت تحصیلی دانش‌آموزان را به سوی آموزش‌های عالی کارشناسی سوق می‌دهد و به خاطر شرایط فرهنگی حاکم بر جامعه انگیزش کمی را در فرد برای ادامه تحصیل در مقاطع کاردانی و مهارتی ایجاد می‌کند. از سویی دیگر در سال ۱۳۹۶ شورای عالی اداری مصوبه‌ای مبنی بر منع ارائه آموزش رسمی در مؤسسات آموزش عالی وابسته به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ نمود که این موضوع در کاهش دانشجوبی تأثیر نیست. از سویی دیگر پایین بودن این عملکرد به خاطر این است که جامعه آماری دانشجویان کاردانی و مهارتی مندرج در جدول اهداف کمی فقط مربوط به دانشگاه‌های شهید رجایی، جامع علمی کاربردی، فنی حرفه‌ای، موسسه علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی، موسسه علمی کاربردی صنعت آب و برق و موسسه علمی کاربردی مهارت است و سایر دانشگاه‌ها مخصوصاً واحدهای سما دانشگاه آزاد و دانشجویان دانشگاه‌های وابسته علوم پزشکی و سایر مؤسسات علمی کاربردی ارائه‌دهنده آموزش‌های مهارتی وابسته به دستگاه‌های اجرایی که اعتبارات آن‌ها در امور آموزش و پرورش عمومی و فنی حرفه‌ای سازمان برنامه و بودجه کشور نیست، لحاظ نشده است.

جدول ۷: عملکرد اهداف کمی و شاخص‌های بخش آموزش فنی، حرفه‌ای و مهارتی در سال اول اجرای برنامه ششم توسعه

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	سال ۱۳۹۵ (پایه)	سال ۱۳۹۶		
				هدف	عملکرد	درصد تحقق
۱	میزان آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای (دولتی و غیردولتی)	هزار نفر ساعت	۳۵۴,۰۰۰	۳۹۷,۰۰۰	۳۰۴,۱۴۹	۷۶,۶
۲	نسبت هنرجویان فنی و حرفه‌ای و کاردانش دختر به کل هنرجویان فنی و حرفه‌ای و کاردانش	درصد	۳۷,۵	۳۸,۶	۳۵,۹۳	۹۳
۳	میزان آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای به جمعیت فعال	ساعت	۱۴	۱۵	۱۱,۸	۷۸
۴	نسبت هنرجویان فنی و حرفه‌ای و کاردانش به کل دانش آموزان دوره دوم متوسطه	درصد	۳۸,۷	۳۹	۳۴,۷۹	۸۹
۵	تعداد دانشجویان کاردانی مهارتی در هر یکصد هزار نفر جمعیت	دانشجو	۱,۳۹۳	۱,۴۰۸	۵۲۲	۳۷
۶	میزان آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای به بهره‌برداران روستایی	ساعت	۰,۶	۰,۹	۰,۹	۱۰۰
۷	ارائه لوایح مربوط به مرجع ملی هماهنگی و نیز قانون آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	لایحه	۱	۱	۱	۱۰۰
۸	سهم آموزش‌های مهارتی تا پایان برنامه در نظام آموزش‌های رسمی آموزش متوسطه و آموزش عالی - آموزش و پرورش	درصد	۳۷	۳۸	۳۴,۷۹	۹۱,۵
۹	نسبت دانشجویان دوره‌های کاردانی مهارتی به کل دانشجویان	دانشجو	۲۳,۵	۲۴,۲	۱۲,۳	۵۰,۸

مأخذ: اطلاعات اخذشده از دستگاه‌ها: وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، دانشگاه جامع علمی کاربردی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، موسسه علمی کاربردی و مهارتی جهاد

کشاورزی، موسسه علمی کاربردی صنعت آب و برق، موسسه علمی کاربردی مهارت، دانشگاه شهید رجایی و مرکز آمار کشور

۵-۳- عملکرد سازمان آموزش فنی حرفه‌ای کشور

عملکرد آموزشی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به‌عنوان بزرگ‌ترین دستگاه اجرایی که آموزش‌های غیررسمی ارائه می‌دهد به شرح زیر است:

۵-۳-۱- عملکرد آموزش‌های غیررسمی بر اساس نوع دوره آموزشی در سال ۱۳۹۶

جدول ۸: عملکرد آموزش‌های غیررسمی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور در سال ۱۳۹۶

نفر-ساعت		نفر-دوره		نوع دوره آموزشی
مرد	زن	مرد	زن	
۳۰۶۰	۰	۱۷	۰	HIV مثبت (ایدز)
۲۲۶۰۸۷	۱۲۷۶۱۳	۱۶۲۷	۱۰۱۲	ثابت تخصصی کشاورزی
۵۹۸۷۱۲	۲۰۹۵۷۷۷	۴۲۸۷	۱۳۵۳۷	سکونت‌گاه غیررسمی (حاشیه‌نشینی شهرها)
۶۰۵۶۲۹۹	۹۸۸۷۲	۵۵۱۶۲	۴۷۸	کارگاه پادگان
۵۱۷۷۸۵۰۵	۲۱۷۴۹۰۰۵۴	۲۲۷۸۳۸	۱۳۵۹۲۶	کارگاه ثابت شهری
۵۸۶۷۷۴۵	۱۲۵۷۶۹۸۴	۳۷۰۹۴	۶۹۲۶۰	کارگاه روستا
۸۷۰۰۰۶۰۴	۱۰۰۵۱۳۴	۵۷۴۹۰	۵۵۵۶	کارگاه زندان
۴۶۳۷۵۴۹	۸۳۲۱۶۴۵	۲۷۸۰۲	۴۹۶۵۷	کارگاه سیار شهری
۲۰۱۱۶۵۱	۷۲۹۳۶۰	۲۹۷۷۴	۸۹۳۱	کارگاه صنایع - اصناف
۱۸۵۴۴۵	۳۹۵۶	۳۳۱۷	۴۱	کارگاه صنایع - بین کارگاهی
۲۰۷۵۳۸۴	۱۲۰۹۶۸۵	۷۱۵۷۳	۳۸۸	کارگاه صنایع - جوار کارگاهی
۴۲۸۹۵۹۵	۶۰۶۰۷۹	۶۶۹۲۳	۹۰۸۷	کارگاه صنایع - ضمن کار
۲۰۹۷۸۰۸۲	۱۴۰۲۶۶۴	۲۹۲۸۹	۱۳۲۶۸	کارگاه جوار دانشگاهی
۳۰۶۰۱۹	۶۰۳۹۲۹	۱۷۸۴	۳۴۷۶	کارگاه عشایری
۳۰۹۸۲۴۷۸	۱۳۲۹۵۵۳	۱۷۷۵۷	۷۴۳۰	کارگاه مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی
۴۸۱۱۲۷	۴۸۰	۴۵۱	۲	مرکز ارتقا مهارت شهرک صنعتی
۲۶۴۷۸۰	۱۳۸۱۰۴	۱۹۵۷	۱۳۱۵	مرکز تخصصی مهارت‌های پیشرفته
۳۸۵۷۴۹	۵۱۹۵۰	۲۶۱۴	۲۸۸	مرکز درمان اجباری معتادین بهبودیافته (ماده ۱۶)
۶۲۱۰۴۳	۲۴۷۳۷۳	۴۴۸۹	۱۷۱۵	مرکز درمانی تحت پوشش بهزیستی مرکز ماده ۱۵ ترک اعتیاد
۹۵۰۱۶۹۱۱	۵۲۲۹۸۲۱۱	۶۴۱۲۴۵	۳۲۱۳۶۷	جمع کل

۵-۳- بررسی عملکرد

۵-۳-۱- عملکرد مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اجرای قانون حمایت از توسعه و اشتغال

پایدار در مناطق روستایی و عشایری

به لحاظ نقش و جایگاه بسیار بالای مناطق روستایی و عشایری در تولید و توسعه اقتصادی از جمله در اقتصاد کشاورزی و تأمین امنیت غذایی جامعه، توسعه و عمران روستایی در چند دهه اخیر یکی از دغدغه‌های اصلی اکثر کشورهای در حال توسعه و کشور ما بوده است. از این رو طبیعی به نظر می‌رسد که کاهش بیکاری و اشتغال‌زایی به‌ویژه در مناطق روستایی، عشایری و محروم همواره به‌عنوان یکی از اهداف کلان توسعه مورد توجه متولیان، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان بوده و هست. بر این اساس سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های روستایی و از جمله در امر تربیت و توانمندسازی نیروی انسانی ماهر بومی، لازمه توسعه مناطق روستایی و تقویت وضعیت رفاه اجتماعی محسوب می‌گردد که در این میان نقش دولت در برنامه‌ریزی و ایجاد بسترهای قانونی و سرمایه‌گذاری‌های اساسی غیرقابل انکار است.

برآورد حداقل نیاز آموزشی جامعه هدف با تأکید بر آموزش مستمر در مناطق روستایی و عشایری به شرح جدول ۹ می‌باشد:

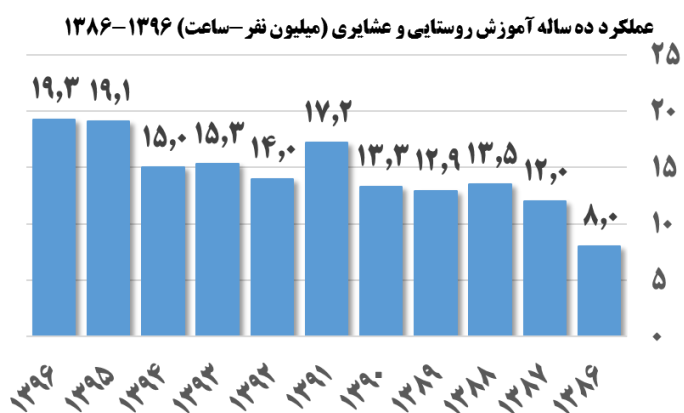
جدول ۹: حداقل نیاز آموزشی سالانه جمعیت فعال و غیرفعال اقتصادی مناطق روستایی به نفر-ساعت (با فرض اینکه تنها به ده درصد

جمعیت غیرفعال اقتصادی آموزش ارائه شود)

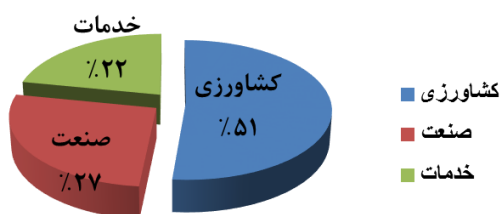
شرح	شاغل - غیر شاغل	تعداد نفر (میلیون)	حداقل سرانه آموزشی (ساعت)	جمع آموزش مورد نیاز (میلیون نفر-ساعت)
جمعیت در سن کار	جمعیت فعال اقتصادی	۶	۳۰	۱۸۰
	فاقد شغل	۰,۹	۱۲۰	۱۰۸
	جمعیت غیرفعال اقتصادی	۱۰,۷	۶۰	۶۴,۲
جمع کل		۱۷,۶	۲۱۰	۳۵۲,۲

جدول ۱۰: عملکرد آموزش‌های روستایی و عشایری در سال ۱۳۹۶ و شش ماه اول سال ۱۳۹۷

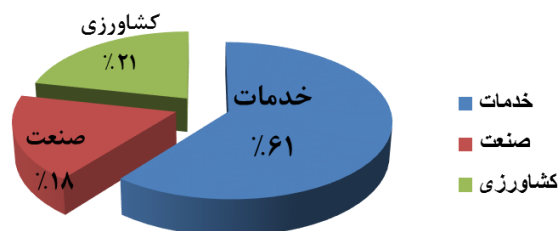
بازه زمانی گزارش	عملکرد (نفر-دوره)	عملکرد (نفر ساعت)	معرفی به آزمون (نفر)	تعداد روستا/کانون عشایری مجری آموزش	تعداد دوره آموزشی	عناوین حرفه	تعداد
۱۳۹۶	۱۱۱۶۰۹	۱۹۳۵۴۶۷۷	۷۷۷۹۵	۲۶۸۵	۷۳۰۲		۸۸۸
شش ماهه ۱۳۹۷	۵۳۱۴۵	۸۰۷۰۷۶۸	۲۷۳۸۸	۱۸۰۴	۳۴۹۲		۶۷۲

شاخص نیروی کار به تفکیک بخش‌های عمده اقتصادی در مناطق روستایی

سهم آموزش‌های روستایی و عشایری در مناطق روستایی و عشایری در سال ۱۳۹۷

منبع: مرکز آمار ایران، آمارگیری نیروی کار تابستان ۱۳۹۳

نمودار ۲: داده‌هایی از عملکرد آموزش‌های روستایی و عشایری

- با هدف گذاری برای مهارت‌آموزی در ۱۶۹۹ طرح اشتغال‌زایی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور می‌تواند به بیش از ۶۰ درصد افراد اشتغال یافته روستایی خدمات منتورینگ ارائه دهد.

۵-۳-۲- عملکرد آموزش‌های مشاغل خانگی

جدول ۱۱: گزارش عملکرد آموزشی در حوزه آموزش مشاغل خانگی ۹۰ تا ۹۷

سال	نفر دوره	نفر ساعت
۱۳۹۰	۱۸۱۰۹۶	۳۷۸۹۷۱۰۵
۱۳۹۱	۲۲۴۴۸۳	۵۹۷۰۴۹۴۰
۱۳۹۲	۲۲۱۱۰۳	۳۹۵۹۸۱۸۸
۱۳۹۳	۱۸۸۳۰۸	۳۴۱۱۹۸۸۵
۱۳۹۴	۱۱۴۷۴۲	۱۹۵۵۶۹۰۶
۱۳۹۵	۱۰۸۳۸۹	۲۱۹۶۰۵۸۰
۱۳۹۶	۸۹،۹۳۴	۱۷،۱۱۰،۹۱۹
۶ ماهه ۱۳۹۷	۶۱،۰۰۰	۹،۰۰۰،۰۰۰
جمع کل	۱،۱۸۹،۰۵۵	۲۳۸،۹۴۸،۵۲۳

منبع: گزارش عملکرد آموزشی در حوزه آموزش مشاغل خانگی ۹۰ تا ۹۷، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

۶- تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش

هرساله در قوانین بودجه سنواتی منابع قابل توجهی برای بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در قالب اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای دستگاه‌های اجرایی ضمن ردیف‌های بودجه‌ای ملی و استانی منظور می‌شود. این اعتبارات در قالب برنامه‌های عملیاتی مرتبط از فصل آموزش و یا سایر فصل‌ها برای آن دسته از دستگاه‌های اجرایی که وظیفه ارائه این آموزش‌ها را بر عهده دارند منظور می‌شود. اعتبارات بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در بودجه‌های سالانه با شماره طبقه‌بندی ۱۸۰۲۰ ذیل ۸۲ دستگاه‌های اجرایی درج می‌گردد که از نظر تعداد دستگاه اجرایی، سهم دانشگاه‌های علوم پزشکی ۶۷ درصد (۵۵ دستگاه اجرایی) و سهم سایر دستگاه‌های اجرایی ۳۳ درصد (۲۷ دستگاه) می‌باشد در ادامه گزارش فقط ۷ دستگاه اجرایی که از فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی اعتبار دریافت نموده و سیاستگذاری این دستگاه‌ها در امور آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه‌ای سازمان برنامه و بودجه کشور انجام شده، ارائه می‌گردد که شامل سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، وزارت آموزش و پرورش، موسسه علمی کاربردی صنعت آب و برق، موسسه علمی کاربردی مهارتی جهاد کشاورزی، دانشگاه جامع علمی کاربردی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی می‌باشد. به‌طور کلی حدود ۱،۸ درصد از کل اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کشور به فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی اختصاص داده شده است.

در جدول ۱۲، ۱۳ و ۱۴ عملکرد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش به تفکیک برنامه آمده است. با توجه به اینکه مجموع اعتبارات مصوب هزینه‌ای بخش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۶ برابر با ۴۰۶۳۰ میلیارد ریال می‌باشد که ۳۷۵۵۱ میلیارد ریال آن از محل بودجه عمومی دولت

۹۲,۴ درصد) و ۳۰۷۹ میلیارد ریال از محل اعتبارات اختصاصی (۷,۵ درصد) و ۶۹۶ میلیارد ریال (۲ درصد) از محل ردیف‌های متفرقه در قانون بودجه سالانه لحاظ شده است؛ که جمعاً ۴۳۰۸۳ میلیارد ریال اعتبار این بخش دریافت کرده است. سهم اعتبارات از محل عمومی ۹۳,۸ درصد (۴۰۴۵۲ میلیارد ریال) و سهم اعتبارات اختصاصی ۷ درصد (۲۶۳۰ میلیارد ریال) و از محل ردیف‌های متفرقه ۱۴۴ میلیارد ریال (۱۶ درصد) می‌باشد. اعتبارات هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۶ در قالب ۱۳ برنامه (از محل بودجه عمومی) هزینه گردیده است که از این تعداد ۵ برنامه از هر دو محل بودجه عمومی و اختصاصی اعتبار دریافت نموده‌اند.

وضعیت اعتبارات هزینه‌ای مصوب از محل بودجه عمومی بخش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۶، نشان می‌دهد ۳۷۵۵۱ میلیارد ریال بوده که اعتبارات تخصیص یافته به این بخش ۴۰۴۵۲ میلیارد ریال می‌باشد که افزایش تخصیص نسبت به مصوب ۱۰۷ درصد می‌باشد که عمده دلیل آن تأمین کسری اعتبار وزارت آموزش و پرورش بوده است. اگر رقم اعتبارات فنی و حرفه‌ای و کاردانش وزارت آموزش و پرورش از سرجمع ارقام کسر شود رقم مصوب اعتبارات هزینه‌ای این بخش ۱۰۷۷۴ میلیارد ریال خواهد بود که ۹۰,۲ درصد از اعتبارات به بخش یادشده تخصیص داده شده است. همان‌طور که می‌دانیم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در سه سطح برگزار می‌شود که عبارت‌اند از:

۱- آموزش‌های رسمی متوسطه: مجری این آموزش‌ها، وزارت آموزش و پرورش است و کلیه فعالیت‌های هنرستان‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای را شامل می‌شود. ۷۱ درصد از اعتبارات مصوب و ۷۶ درصد از اعتبارات تخصیص یافته بخش را به خود اختصاص داده است.

۲- آموزش‌های رسمی عالی: مجری این آموزش‌ها دانشگاه‌ها و مراکز و مؤسسات علمی و کاربردی می‌باشند که آموزش‌های کاردانی مهارتی و کارشناسی مهارتی را به عهده دارد. در این گزارش اطلاعات دستگاه‌های موسسه علمی کاربردی صنعت آب و برق، موسسه علمی کاربردی مهارتی جهاد کشاورزی، دانشگاه جامع علمی کاربردی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی درج گردیده است که در آن‌ها ۱۲ درصد از اعتبارات مصوب و ۱۰ درصد از اعتبارات تخصیص یافته برای این نوع آموزش‌ها در نظر گرفته شده است.

۳- آموزش‌های غیررسمی: مجریان این آموزش‌ها اکثر دستگاه‌هایی اجرایی می‌باشند که برنامه‌هایی همچون آموزش‌های شغلی، آموزش‌های غیررسمی را دارند که در ابتدای گزارش توضیح داده شد را شامل می‌شود. در این گزارش اطلاعات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، موسسه علمی کاربردی صنعت آب و برق، موسسه علمی کاربردی مهارتی جهاد کشاورزی، لحاظ شده که ۱۶ درصد از اعتبارات مصوب و ۱۴ درصد از اعتبارات تخصیص یافته به این آموزش‌ها اختصاص داده شده است.

جدول ۱۴ مربوط به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به تفکیک برنامه بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۶ می‌باشد، این بخش از ۲۵۸۵ میلیارد ریال اعتبارات مصوب، رقم ۲۱۵۶ میلیارد ریال را دریافت و هزینه کرده است که میزان تحقق اعتبارات این بخش ۸۳,۴ درصد بوده که به نسبت سایر دستگاه‌های اجرایی با توجه به شرایط اعتباری کشور رقم مناسبی را به خود اختصاص داده است. اعتبارات تملک

دارایی‌های سرمایه‌ای بخش در قالب ۵ برنامه مشتمل بر برنامه آموزش کاردانی، برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی، برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات، برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های نوین و برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای هزینه گردیده که بیشترین سهم از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای برنامه آموزش کاردانی مهارتی (۵۸ درصد) است. برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای ۲۱٪، برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی ۲۰٪، برنامه توسعه مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات با ۰٫۱ درصد در رتبه‌های بعدی قراردادند و کمترین اعتبار نیز به برنامه توسعه مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات اختصاص داده شده است. تخصیص اعتبارات این برنامه‌ها به ترتیب اعتبارات مصوب صورت گرفته است.

در نهایت متوسط تخصیص ۸۳ درصدی تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به مصوب بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۶ نشان‌دهنده توجه به تجهیز هنرستان‌ها و مراکز آموزشی ذی‌ربط می‌باشد.

جدول ۱۲- اعتبارات هزینه‌ای از محل بودجه عمومی- ارقام به میلیون ریال

سال ۱۳۹۶			عنوان برنامه اجرایی	شماره برنامه
درصد تحقق	عملکرد	مصوب		
۸۸,۸	۴۵,۳۱۹	۵۱,۰۴۴	برنامه آموزش زنان روستایی	۱۸۰۲۰۰۳۰۰۰
۹۲,۵	۵,۴۸۰,۱۶۴	۵,۹۲۱,۷۵۸	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰
۱۱,۸	۹۷۷	۸,۲۹۳	برنامه آموزش‌های شغلی	۱۸۰۲۰۰۷۰۰۰
۸۸,۹	۳,۳۸۱,۵۹۹	۳,۸۰۵,۰۳۸	برنامه آموزش کاردانی مهارتی	۱۸۰۲۰۰۸۰۰۰
۸۷,۲	۶۱۳,۰۵۶	۷۰۳,۲۸۹	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۱۸۰۲۰۰۹۰۰۰
۸۸,۸	۷,۸۱۳	۸,۸۰۰	برنامه توسعه کارآفرینی	۱۸۰۲۰۱۷۰۰۰
۶۷,۴	۲۷,۹۱۰	۴۱,۴۳۲	برنامه تدوین استاندارد مهارت	۱۸۰۲۰۱۵۰۰۰
۴۹,۹	۷۳,۳۶۸	۱۴۶,۹۳۹	برنامه سنجش مهارت	۱۸۰۲۰۱۸۰۰۰
۱۲۲,۲	۱۳,۴۰۲,۴۶۳	۱۰,۹۶۴,۲۳۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰
۱۰۹,۷	۱۷,۳۳۰,۶۲۴	۱۵,۸۰۰,۶۳۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کاردانش	۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰
۵۱	۵,۹۶۴	۱۱,۶۸۵	برنامه آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش	۱۸۰۲۰۱۱۰۰۰
۹۴	۹,۷۰۲	۱۰,۳۲۲	برنامه بهبود فعالیت‌های فرهنگی	۱۸۰۲۰۱۴۰۰۰۰
۹۴,۹	۷۳,۵۱۷	۷۷,۴۷۶	برنامه ارتقا فعالیت‌های آموزشی و کمک آموزشی	۱۸۰۲۰۱۹۰۰۰
۱۰۷,۷	۴۰,۴۵۲,۴۷۶	۳۷,۵۵۰,۹۳۶	جمع	

جدول ۱۳- اعتبارات هزینه‌ای از محل اختصاصی به تفکیک برنامه- ارقام به میلیون ریال

شماره برنامه	عنوان برنامه اجرایی	سال ۱۳۹۶	
		مصوب	عملکرد
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۲۲۶.۷۰۰	۱۶۸.۶۸۱
۱۸۰۲۰۰۸۰۰۰	برنامه آموزش کاردانی مهارتی	۱.۲۰۷.۹۳۷	۱.۱۰۴.۲۳۸
۱۸۰۲۰۰۹۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۳۰۶.۰۵۷	۲۴۵.۹۵۱
۱۸۰۲۰۱۴۰۰۰	برنامه بهبود فعالیت‌های فرهنگی	۱۱۰.۸۷۲	۶۷.۰۸۹
۱۸۰۲۰۱۹۰۰۰	برنامه ارتقا فعالیت‌های آموزشی و کمک آموزشی	۱.۲۲۷.۴۵۹	۱.۰۴۴.۶۲۳
	جمع	۳.۰۷۹.۰۲۵	۲.۶۳۰.۵۸۲

جدول ۱۴- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش فنی و حرفه‌ای و مهارت آموزی- ارقام به میلیون ریال

کد برنامه	عنوان برنامه	مصوب ۱۳۹۶	تخصیص ۱۳۹۶
۱۸۰۲۰۰۸۰۰۰	برنامه آموزش کاردانی مهارتی	۱.۵۰۷.۵۸۳	۱.۲۰۴.۴۹۷
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۵۱۸.۸۶۶	۴۲۴.۵۷۵
۱۸۰۲۰۲۰۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۲.۷۵۸	۲.۶۰۳
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۵۵۶.۲۳۰	۵۲۴.۸۰۳
	جمع کل	۲.۵۸۵.۴۳۷	۲.۱۵۶.۴۷۸

مجموع اعتبارات هزینه‌ای بخش که در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ پیش‌بینی شده در جدول ۱۵ آمده است.

جدول ۱۵: اعتبارات دستگاه‌های بخش آموزش فنی و حرفه‌ای در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ (ارقام به میلیون ریال)

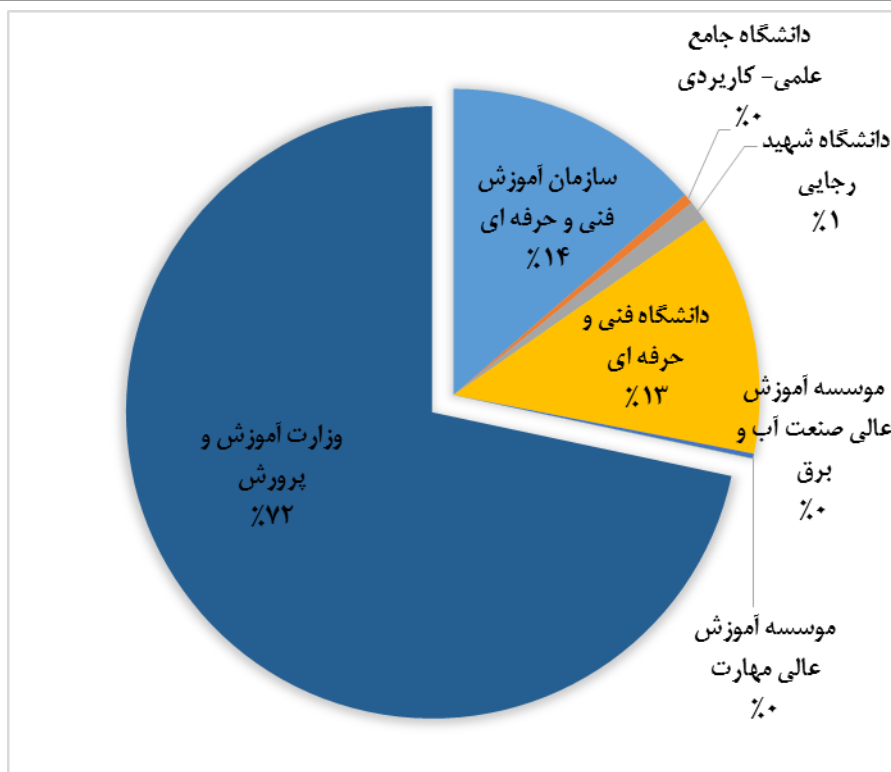
اعتبار سال ۱۳۹۸			اعتبار سال ۱۳۹۷				عنوان دستگاه
درصد رشد به ابلاغی	درصد رشد به مصوب	لایحه	درصد تخصیص	تخصیص ۹ ماهه	ابلاغی	مصوب	
۱۷,۵۱	۱۳,۹۸	۸,۱۰۵,۰۹۰	۶۵	۴۴۸۳۲۹۶	۶,۸۹۷,۳۷۹	۷,۱۱۰,۷۰۰	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
۲۰,۹	۱۷,۲۷	۳۱۵,۹۳۶	۷۵	۱۹۵۹۸۶	۲۶۱,۳۱۷	۲۶۹,۴۰۰	دانشگاه جامع علمی، کاربردی
۲۶,۵۸	۲۲,۷۸	۸۱۱,۵۸۵	۶۱	۳۹۱۱۱۴	۶۴۱۱۷۰	۶۶۱,۰۰۰	وزارت آموزش و پرورش - برون‌سپاری و توسعه مشارکت در آموزش‌های کار و دانش
۱۶,۹۵	۱۳,۴۴	۶۵۲,۳۰۰	۶۷	۳۷۳,۶۹۲	۵۵۷,۷۴۹	۵۷۵,۰۰۰	دانشگاه شهید رجایی
۱۶,۴۹	۱۳	۷,۵۳۵,۰۶۶	۷۰,۲۹	۴,۵۴۶,۱۴۷	۶,۴۶۸,۱۵۴	۶,۶۶۸,۲۰۰	دانشگاه فنی و حرفه‌ای
۲۳,۷۱	۲۰	۱۴۱,۶۰۰	۷۰	۸۰,۱۲۲	۱۱۴,۴۶۰	۱۱۸,۰۰۰	موسسه آموزش عالی علمی - کاربردی صنعت آب و برق (کمک) ۱
۱۲۰	۱۱۴	۶۹۰,۸۴۳	۶۶,۰۲	۲۰۶,۸۴۴	۳۱۳,۳۱۱	۳۲۳,۰۰۰	موسسه آموزش عالی علمی، کاربردی جهاد کشاورزی
۳,۰۹	۰	۱۲۳۰۰	۷۰	۸۳۵۲	۱۱,۹۳۱	۱۲,۳۰۰	وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی - کمک به موسسه آموزش عالی علمی کاربردی مهارت
۱۹	۱۶	۱۸,۲۱۱,۰۷۳	۶۷,۳۸	۱۰,۲۸۵,۵۵۳	۱۵,۲۶۵,۴۷۱	۱۵,۷۳۷,۶۰۰	جمع

۱-۶- وضعیت اعتبارات بخش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه ۱۳۹۸

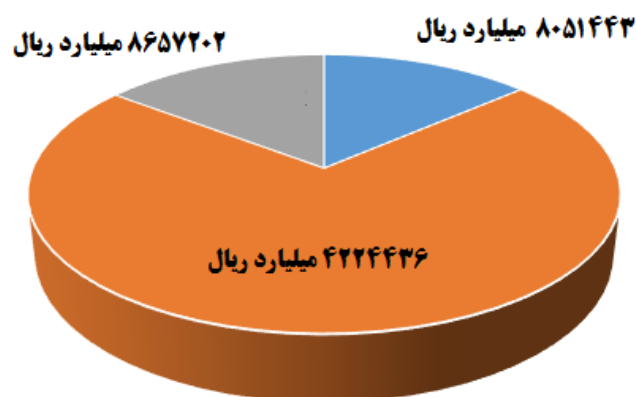
مجموع اعتبارات هزینه‌ای پیش‌بینی‌شده در بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارتی بدون احتساب سهم وزارت آموزش و پرورش، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور به میزان ۱۸,۲۱۱,۰۸۳ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نسبت به اعتبار مصوب سال گذشته حدود ۱۶ درصد رشد داشته است. از این میزان سهم سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور با ۸,۱۰۵,۰۹۰ میلیون ریال حدود ۴۴,۳ درصد، سهم دانشگاه فنی حرفه‌ای با ۷,۵۳۵,۰۶۶ میلیون ریال (حدود ۴۱ درصد از اعتبارات)، دانشگاه جامع علمی کاربردی ۳۱۵,۹۳۶ میلیون ریال (۱,۷ درصد از اعتبارات)، دانشگاه شهید رجائی ۶۵۲,۳۰۰ میلیون ریال (۳,۶ درصد از اعتبارات)، موسسه آموزش عالی علمی کاربردی صنعت آب و برق ۱۴۱,۶۰۰ میلیون ریال (۱ درصد از اعتبارات)، موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی ۶۹۰,۸۴۳ میلیون ریال (۴ درصد از اعتبارات) و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی مهارت ۱۲,۳۰۰ میلیون ریال (۰,۱ درصد از اعتبارات)؛ می‌باشد. همچنین میزان اعتبار ردیف برون‌سپاری برابر با ۸۱۱,۵۸۵ میلیون ریال (۴,۴ درصد از اعتبارات)؛ است.

همچنین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در این بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور نسبت به اعتبار مصوب سال گذشته حدود ۲۷ درصد رشد را نشان می‌دهد.

همان‌گونه که اشاره شده اعتبارات ارائه شده در جدول شماره ۱۵ مربوط به دستگاه‌های مجری ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تحت پوشش امور آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه‌ای می‌باشد و در صورت در نظر گرفتن سهم اعتبارات آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش ذیل وزارت آموزش و پرورش، سهم اعتبارات آموزش فنی و حرفه‌ای از رقم ۱۸,۲۱۱,۰۸۳ به رقم ۵۱,۳۰۲,۵۹۰ میلیون ریال افزایش می‌یابد؛ که در نمودار شماره ۳ درصد سهم هرکدام از دستگاه‌های بخش را نشان داده‌ایم.

نمودار ۳: اعتبارات آموزش فنی و حرفه‌ای دستگاه‌های اجرایی تحت پوشش امور آموزش و پرورش عمومی و فنی حرفه‌ای در لایحه ۹۸

- آموزش رسمی متوطه فنی و حرفه‌ای
- آموزش رسمی عالی فنی و حرفه‌ای
- آموزش غیر رسمی فنی و حرفه‌ای

نمودار ۴: اعتبارات انواع آموزش فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه ۹۸

۶-۲- جهت‌گیری‌های عمده در بودجه ۱۳۹۸

از جهت‌گیری‌های قابل توجه در پیش‌بینی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ در حوزه آموزش‌های فنی حرفه‌ای می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- ۱- توجه به سیاست‌های ابلاغی برنامه ششم توسعه،
 - ۲- توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای مهارتی در استان سیستان و بلوچستان و منطقه مکران با پیش‌بینی فعالیت اعتبارات دستگاه‌های سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی (جدول ۱۶).
- وضعیت بودجه دستگاه‌های بخش را در جداول ۲۵ و ۲۶ مشاهده می‌کنید.

جدول ۱۶: وضعیت اعتبارات حوزه آموزش مهارتی در منطقه مکران و سیستان و بلوچستان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عنوان برنامه	عنوان فعالیت	سنجه عملکرد	مقدار	اعتبار (میلیون ریال)
سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای				
برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای مهارتی استان سیستان و بلوچستان	نفر- ساعت	۱۷۵۵۰ ۰	۷۴۸۲
برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای مهارتی مکران	نفر- ساعت	۹۲۰۰۰ ۰	۸۶۱۴۰
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی				
برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	توسعه آموزش گروه کشاورزی در استان سیستان و بلوچستان	نفر- ساعت	۴۰۰۰۰ ۰	۱۷۰۰۰
برنامه آموزش غیررسمی کشاورزی در مناطق کمتر توسعه‌یافته	توسعه آموزش گروه کشاورزی در منطقه مکران	نفر- ساعت	۱۶۰۰۰ ۰	۸۰۰۰

۳- توسعه خدمات آموزشی در سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها با پیش‌بینی فعالیت ذیل اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور (جدول ۱۷) با توجه به سیاست‌های کلان کشور و ماده ۸۰ قانون برنامه ششم در کاهش معضلات حاشیه‌نشینی و آسیب‌های اجتماعی و همچنین نقش مؤثر آموزش‌های مهارتی در

اشتغال‌زایی و کاهش فقر، فعالیت توسعه خدمات آموزشی در سکونتگاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها ذیل برنامه آموزش غیررسمی فنی حرفه‌ای و مهارتی در اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای پیش‌بینی شده است.

جدول ۱۷: وضعیت اعتبارات مصوب برای سکونتگاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عنوان برنامه	عنوان فعالیت	سنجه عملکرد	مقدار	اعتبار (میلیون ریال)
سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای				
برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	توسعه خدمات آموزشی در سکونتگاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها	هزار نفر-ساعت	۱۷۵۰	۸۴۱۳۸

۴- کمک به اداره هنرستان‌های مناطق محروم و کم برخوردار و برون‌سپاری آموزش کاردانش (جدول ۱۸)

جدول ۱۸: وضعیت اعتبارات برون‌سپاری و توسعه مشارکت در آموزش‌های کار و دانش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عنوان برنامه	عنوان فعالیت	سنجه عملکرد	مقدار	اعتبار (میلیون ریال)
وزارت آموزش و پرورش - برون‌سپاری و توسعه مشارکت در آموزش‌های کار و دانش				
برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	خرید خدمات آموزش‌های علمی و کارگاهی (برون‌سپاری)	دانش‌آموز	۷۰۰۰۰	۸۱۱۵۸۵

۵- اجرای دوره‌های آموزشی بازار کار، اشتغال و کارآفرینی با پیش‌بینی فعالیت‌هایی ذیل اعتبارات دستگاه‌های سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، دانشگاه فنی و حرفه‌ای و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی (جدول ۱۹).

جدول ۱۹: وضعیت اعتبارات برای حمایت از کارآفرینی و اشتغال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عنوان برنامه	عنوان فعالیت	سنجه عملکرد	مقدار	اعتبار (میلیون ریال)
سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای				
برنامه مشاوره شغلی، هدایت آموزشی و رهگیری اشتغال مهارت آموختگان	مشاوره شغلی و هدایت آموزشی مهارت آموختگان	هزار نفر کارآموز	۶۴۵	۱۸۶۲۶
برنامه مشاوره شغلی، هدایت آموزشی و رهگیری اشتغال مهارت آموختگان	رهگیری اشتغال مهارت آموختگان	هزار نفر کارآموز	۱۷۸	۶۲۰۹
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی				
برنامه توسعه کارآفرینی پیشرفته	تجاری‌سازی فن‌آوری‌های پیشرفته	طرح	۴۵	۸۲۶۰
برنامه توسعه کارآفرینی کشاورزی	راه‌اندازی هسته‌های فن‌آوری کشاورزی	طرح	۱۵	۳۷۵۰
دانشگاه فنی و حرفه‌ای				
برنامه آموزش کاردانی مهارتی	حمایت از فن‌آفرینی و ایده‌های برتر مهارتی	پروژه	۱۷۰	۳۰۰۹۷
برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	حمایت از فن‌آفرینی و ایده‌های برتر مهارتی	پروژه	۱۱۵	۲۰۰۶۰

۶- آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای کشاورزی به دانش آموزان با پیش‌بینی فعالیت‌هایی ذیل اعتبارات موسسه

آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی باهدف تربیت «کشاورز آینده» (جدول ۲۰).

جدول ۲۰: وضعیت اعتبارات آموزش‌های مهارتی کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عنوان برنامه	عنوان فعالیت	سنجه عملکرد	مقدار	اعتبار (میلیون ریال)
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی				
برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	کمک به آموزش دانش‌آموزان در مراکز آموزشی و هنرستان‌های شبانه‌روزی وابسته	هنرآموز	۶۵۰	۱۱۷۰۰
برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کاردانش	کمک به آموزش دانش‌آموزان در مراکز آموزشی و هنرستان‌های شبانه‌روزی وابسته	هنرآموز	۱۳۵۰	۲۴۳۰۰

۷- برنامه آموزش زنان روستایی با پیش‌بینی فعالیت‌هایی ذیل اعتبارات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی (جدول ۲۱).

جدول ۲۱: وضعیت اعتبارات آموزش‌های مهارتی برای زنان روستایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عنوان برنامه	عنوان فعالیت	سنجه عملکرد	مقدار	اعتبار (میلیون ریال)
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی				
برنامه آموزش زنان روستایی	آموزش فرآوری و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی	نفر-ساعت	۴۰۰۰۰	۲۰۰۰۰
برنامه آموزش زنان روستایی	آموزش و توانمندی اقتصادی زنان روستایی	نفر-ساعت	۳۵۰۰۰۰	۲۱۰۰۰
برنامه آموزش زنان روستایی	کارروزی و تثبیت مهارت‌های زنان روستایی	نفر-ساعت	۴۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰

۸- آموزش مهارتی مناطق عشایری با پیش‌بینی فعالیت‌هایی ذیل اعتبارات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی (جدول ۲۲).

جدول ۲۲: وضعیت اعتبارات آموزش مهارتی مناطق عشایری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عنوان برنامه	عنوان فعالیت	سنجه عملکرد	مقدار	اعتبار (میلیون ریال)
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی				
برنامه آموزش غیررسمی کشاورزی در مناطق کمتر توسعه‌یافته	آموزش دام‌پروری و آبیان در مناطق عشایری	نفر-ساعت	۲۴۰۰۰۰	۱۱۰۰۰
برنامه آموزش غیررسمی کشاورزی در مناطق کمتر توسعه‌یافته	آموزش منابع طبیعی در مناطق عشایری	نفر-ساعت	۱۲۵۰۰۰	۵۲۵۰
برنامه آموزش غیررسمی کشاورزی در مناطق کمتر توسعه‌یافته	آموزش زراعت و باغبانی در مناطق عشایری	پروژه	۱۰۴۰۰۰	۴۳۷۶

۹- آموزش خوداشتغالی کشاورزی برای فارغ‌التحصیلان کشاورزی با پیش‌بینی فعالیت ذیل اعتبارات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی (جدول ۲۳).

جدول ۲۳: وضعیت اعتبارات ویژه آموزش فارغ‌التحصیلان رشته کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عنوان برنامه	عنوان فعالیت	سنجه عملکرد	مقدار	اعتبار (میلیون ریال)
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی				
برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	آموزش خوداشتغالی کشاورزی برای فارغ‌التحصیلان رشته کشاورزی	نفر-ساعت	۵۰۰۰۰۰	۲۴۰۰۰

۱۰- آموزش بهره‌برداری بهینه از منابع آب با توجه به بحران خشک‌سالی در کشور و بیشترین مصرف و هدر رفت منابع آبی در بخش کشاورزی؛ ذیل اعتبارات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی (جدول ۲۴).

جدول ۲۴: وضعیت اعتبارات حوزه آموزش مهارتی به‌منظور آموزش بهره‌برداری صحیح از منابع آبی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عنوان برنامه	عنوان فعالیت	سنجه عملکرد	مقدار	اعتبار (میلیون ریال)
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی				
برنامه آموزش بهره‌برداری بهینه آب در کشاورزی	آموزش شیوه‌های آبیاری نوین در کشاورزی	نفر-ساعت	۱۳۰۰۰۰	۶۵۰۰
برنامه آموزش بهره‌برداری بهینه آب در کشاورزی	آموزش شیوه‌های بهره‌وری آب در کشاورزی	نفر-ساعت	۱۳۰۰۰۰	۶۵۰۰
برنامه آموزش بهره‌برداری بهینه آب در کشاورزی	آموزش شیوه‌های بهره‌برداری از آب‌های مرزی در کشاورزی	نفر-ساعت	۱۳۰۰۰۰	۶۵۰۰

جدول ۲۵: مقایسه اعتبارات برنامه‌های بخش آموزش فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه سال ۹۸ با قوانین بودجه سال‌های قبل (ارقام به

میلیون ریال)

کد برنامه	عنوان برنامه‌های ذیل دستگاه‌ها در لایحه سال ۹۸	اعتبار ۹۵	اعتبار ۹۶	اعتبار ۹۷	اعتبار در لایحه ۹۸
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	.	.	۸۱۲۵	۱۱۷۰۰
۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	.	.	۱۶۸۷۵	۲۴۳۰۰
۱۸۰۲۰۰۳۰۰۰	برنامه آموزش زنان روستایی	۱۷۰۰۰	۵۱۰۴۴	۵۴۸۸۰	۵۹۰۰۰
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۳۰۰۰۰	۵۱۴۷۷	۵۵۸۵۰	۱۱۱۳۴۴
۱۸۰۲۰۰۷۰۰۰	برنامه آموزش‌های شغلی	۶۸۶۵	۵۰۰	۶۰۰	۷۰۰
۱۸۰۲۰۰۸۰۰۰	برنامه آموزش کاردانی مهارتی	۷۹۱۵۵	۱۰۰۴۱۰	۱۱۰۷۵۰	۵۳۵۰۵
۱۸۰۲۰۰۹۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۴۵۹۰۹	۲۷۳۸۰	۳۰۶۷۰	۵۱۹۲۰
۱۸۰۳۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی ارشد	۲۰۰۰	۲۰۳۹	.	.
۱۸۰۲۰۱۷۰۰۰	برنامه توسعه کارآفرینی	۸۰۰۰	۸۸۰۰	۹۴۶۰	۱۲۰۱۰
۱۸۰۲۰۲۱۰۰۰	برنامه ترویج یافته‌ها و دانش کشاورزی	.	.	.	۳۱۸۲۳۸
۱۸۰۲۰۲۳۰۰۰	برنامه آموزش بهره‌برداری بهینه آب در کشاورزی	.	.	۱۵۳۶۰	۱۹۵۰۰
۱۸۰۲۰۲۴۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی کشاورزی در مناطق کمتر توسعه یافته	.	.	۲۰۴۳۰	۲۸۶۲۶
۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۱۶۳	۱۸۰	.	.
۱۸۰۲۰۰۸۰۰۰	برنامه آموزش کاردانی مهارتی	۳۰۵۵۱۹۸	۳۶۵۴۹۶۷	۴۹۳۴۳۶۵	۴۳۱۱۵۱۴
۱۸۰۲۰۰۹۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۵۲۹۲۴۵	۶۲۱۹۰۸	۸۲۷۵۹۶	۲۳۶۹۲۴۲
۱۸۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی	۳۳۰۷۲	۳۴۷۴۱	۴۶۲۲۲	۳۶۹۱۱
۱۸۰۳۰۰۸۰۰۰	برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان	۵۳۶۷۸۰	۶۰۱۱۹۴	۸۰۰۰۲۰	۷۵۴۴۱۷
۱۸۰۳۰۰۹۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فرهنگی به دانشجویان	۷۶۹۳	۸۶۱۶	۱۱۴۷۰	۱۲۰۴۴
۱۸۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه پژوهش‌های پایه‌ای دانشگاهی	۶۲۲۸	۶۹۷۵	۹۲۸۲	۹۷۴۶
۱۸۰۵۰۰۳۰۰۰	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۲۶۳۲۵	۲۹۴۸۴	۳۹۲۴۵	۴۱۱۹۲
۱۸۰۲۰۰۹۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۲۰۰۰۰	۲۰۶۰۰	۲۸۰۳۱	۴۵۳۲۷
۱۸۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی	۱۳۰۰۰۰	۱۳۳۷۰۰	۱۹۳۷۶۳	۱۸۰۷۷۴
۱۸۰۳۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی ارشد	۹۴۰۰۰	۹۶۷۹۰	۱۳۱۵۹۱	۱۹۷۶۵۴
۱۸۰۳۰۰۷۰۰۰	برنامه آموزش دکتری	.	۳۴۴۴۱	۴۶۸۲۷	۴۵۱۳۵
۱۸۰۳۰۰۸۰۰۰	برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان	۶۲۲۵۰	۶۴۳۲۰	۹۹۴۲۷	۱۰۹۰۲۸
۱۸۰۳۰۰۹۰۰۰	ارائه خدمات فرهنگی به دانشجویان	۱۵۷۵۰	۱۶۰۰۰	۲۱۷۵۴	۲۰۲۳۴
۱۸۰۴۰۰۳۰۰۰	پژوهش‌های پایه‌ای دانشگاهی	۲۵۰۰	۲۵۵۰	۳۴۶۲	۳۱۷۹
۱۸۰۵۰۰۳۰۰۰	پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۵۳۱۷۹	۵۴۵۰۰	۵۰۱۴۵	۵۰۹۶۹
۱۸۰۲۰۱۴۰۰۰	برنامه بهبود فعالیت‌های فرهنگی	۴۶۳۰	۹۶۳۵	۱۱۶۶۳	۱۴۰۰۰
۱۸۰۲۰۱۹۰۰۰	برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و کمک آموزشی	۲۹۸۲۲	۶۲۶۹۳	۷۵۱۱۷	۲۳۸۵۶۳
۱۸۰۳۰۰۸۰۰۰	برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان	۶۸۳۱۱	۱۵۰۶۸۲	۱۸۲۶۲۰	۶۳۳۷۳
۱۸۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی

اعتبار در لایحه ۹۸	اعتبار ۹۷	اعتبار ۹۶	اعتبار ۹۵	عنوان برنامه‌های ذیل دستگاه‌ها در لایحه سال ۹۸	کد برنامه
۱۱۵۵۹۲	۳۵۰۰۰	۲۶۶۱۵	۲۳۵۱۳	برنامه آموزش غیررسمی فنی، حرفه‌ای و مهارتی	۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰
۱۰۰۰۸	۴۱۰۰۰	۲۸۸۱۸	۳۱۲۲۳	برنامه آموزش کاردانی مهارتی	۱۸۰۲۰۰۸۰۰۰
۱۰۰۰۰	۳۷۰۰۰	۳۰۶۵۱	۲۷۰۴۷	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۱۸۰۲۰۰۹۰۰۰
۶۰۰۰	۵۰۰۰	۰	۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۸۰۶۰۰۱۰۰۰
۸۱۱۵۸۵	۶۶۱۰۰۰	۲۸۸۰۰۰	۰	آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش (برون‌سپاری)	۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰
۷۵۴۴۸۱۲	۶۸۸۹۲۰۰	۵۹۵۱۶۹۹	۵۳۸۶۲۹۴	برنامه آموزش غیررسمی فنی حرفه‌ای و مهارتی	۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰
۸۹۷۵	۸۵۰۰	۷۹۰۰	۷۲۰۰	برنامه آموزش‌های شغلی	۱۸۰۲۰۰۷۰۰۰
۳۸۹۷۷	۶۴۰۰۰	۶۰۰۰۰	۸۰۰۰۰	برنامه تدوین استاندارد مهارت	۱۸۰۲۰۱۵۰۰۰
۱۰۱۸۴۴	۱۱۸۰۰۰	۱۱۴۵۷۸	۱۰۱۰۰۰	برنامه سنجش مهارت	۱۸۰۲۰۱۸۰۰۰
۲۴۸۳۵	۲۰۰۰۰	-	-	برنامه مشاوره شغلی، هدایت آموزشی و رهگیری اشتغال مهارت آموختگان	۱۸۰۲۰۲۲۰۰۰
۳۲۰۰۰۰	-	-	-	توسعه کیفی آموزش‌های غیررسمی	۱۸۰۲۰۲۶۰۰۰
۱۲۰۰۰	۱۱۰۰۰	۹۹۰۰	۹۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۸۰۶۰۰۱۰۰۰
۰	-	-	-	برنامه آموزش کاردانی مهارتی	۱۸۰۲۰۰۸۰۰۰
۰	-	-	-	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۱۸۰۲۰۰۹۰۰۰
۱۲۳۰۰	۱۲۳۰۰	۱۱۰۰۰	۱۰۰۰۰	برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و کمک آموزشی	۱۸۰۳۰۱۰۰۰۰
-	-	-	-	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۸۰۶۰۰۱۰۰۰

جدول ۲۶: اعتبار دستگاه‌های بخش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در امور آموزش و پرورش عمومی و فنی حرفه‌ای به تفکیک حقوق و سایر از

منابع عمومی و اختصاصی در سال‌های ۹۷-۹۸ (ارقام به میلیون ریال)

اعتبار سال ۱۳۹۸ (لایحه)			اعتبار سال ۱۳۹۷			عنوان دستگاه
جمع	سایر	حقوق و مزایا	جمع	سایر	حقوق و مزایا	
۸,۱۰۵,۰۹۰	۲,۵۸۷,۶۴۲	۵,۵۱۷,۴۴۸	۷,۱۱۰,۷۰۰	۴,۱۴۴,۰۰۰	۲,۹۶۶,۷۰۰	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
۳۱۵,۹۳۶	۶۳۳۷۳	۲۵۲,۵۶۳	۲۶۹,۴۰۰	۱۳۰,۴۰۰	۱۳۹,۰۰۰	دانشگاه جامع علمی، کاربردی
۸۱۱,۵۸۵	۸۱۱,۵۸۵	.	۶۶۱,۰۰۰	۶۶۱,۰۰۰	.	وزارت آموزش و پرورش - برون‌سپاری و توسعه مشارکت در آموزش‌های کار و دانش
۶۵۲,۳۰۰	۲۷۰,۷۱۱	۳۸۱,۵۸۹	۵۷۵,۰۰۰	۲۸۰,۱۲۸	۲۹۴,۸۷۲	دانشگاه شهید رجایی
۷,۵۳۵,۰۶۶	۴۱۲۰,۱۱۸	۳,۴۱۴,۹۴۸	۶,۶۶۸,۲۰۰	۴,۶۶۱,۲۰۰	۲,۰۰۷,۰۰۰	دانشگاه فنی و حرفه‌ای
۱۴۱,۶۰۰	۱۶۴۲۷	۱۲۵,۱۷۳	۱۱۸,۰۰۰	۲۲,۷۰۰	۹۵,۳۰۰	موسسه آموزش عالی علمی - کاربردی صنعت آب و برق (کمک) ۱
۱۲,۳۰۰	۱۲۳۰۰	.	۱۲,۳۰۰	۱۲,۳۰۰	.	وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی - کمک به موسسه آموزش عالی علمی کاربردی مهارت
۱۷,۵۷۳,۸۷۷	۷,۸۸۲,۱۵۶	۹,۶۹۱,۷۲۱	۱۵,۴۱۴,۶۰۰	۹,۹۱۱,۷۲۸	۵,۵۰۲,۸۷۲	جمع

۷- تحلیل وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش

ردیف‌های درآمدی بخش فنی و حرفه‌ای در دو بخش عمومی (متفرقه) و اختصاصی و به تفکیک ملی و استانی در (۱۱) ردیف درآمدی در قانون بودجه منظور شده است. از این تعداد ردیف‌های درآمدی، ۵ ردیف درآمدی مشمول منابع عمومی ملی و ردیف (۲۱۰۲۰۳) منابع حاصل از فروش ماشین‌آلات و تجهیزات دستگاه‌های دولتی مشمول منابع عمومی (ملی - استانی)، است. درآمدهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور از محل درآمدهای عمومی بوده که ۷۵ درصد درآمد از محل درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی می‌باشد. منابع اختصاصی بخش نیز شامل (۶) ردیف بوده که شامل دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی کاربردی موجود در این امور می‌باشد. از نظر اعتباری پیش‌بینی درآمدهای عمومی بخش در قوانین بودجه سنواتی کشور از مبلغ ۷۱۲ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به مبلغ ۶۸۵ میلیارد ریال و پیش‌بینی درآمدهای اختصاصی بخش از ۴۳۰۳ میلیارد ریال به ۳۷۸۰ میلیارد ریال (کاهش ۱۳٪) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کاهش یافته است. از مجموع منابع ۱۵

درصد منابع عمومی و ۸۵ درصد از درآمدها نیز اختصاصی می‌باشد که بیشترین سهم درآمدی به ترتیب دانشگاه جامع علمی کاربردی (۵۰٪)، دانشگاه فنی و حرفه‌ای (۲۵٪)، موسسه آموزش عالی علمی، کاربردی صنعت آب و برق (۱۳٪)، وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی-کمک به موسسه آموزش عالی علمی کاربردی مهارت (۳٪)، موسسه آموزش عالی علمی، کاربردی جهاد کشاورزی (۴٪) می‌باشد.

شاخص دیگری که در تحلیل عملکرد درآمدها از اهمیت برخوردار است، درصد تحقق درآمدها می‌باشد. این شاخص در درآمدهای عمومی و اختصاصی در ۶ ماهه اول سال، جاری بیش از ۳۵ درصد بوده است.

جدول ۲۷: ردیف‌های درآمدهای عمومی (ملی) سازمان طی سال‌های ۱۳۹۶ الی ۱۳۹۸ (ارقام به میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی برنامه	عنوان برنامه	۱۳۹۶			۱۳۹۷		
		مصوب	عملکرد	دریافتی از خزانه	مصوب	عملکرد ۶ ماهه	دریافتی از خزانه
۱۳۰۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (ملی)	۳۰۰۰۰	۳۷۳۴۲	۱۸۹۵۳	۵۰۰۰۰	۲۸۱۲۷	
۱۴۰۱۰۳	درآمدهای حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۵۴۰۰۰۰	۳۵۶۴۵۷	۱۱۸۱۰	۵۴۰۰۰۰	۲۱۵۰۹۴	
۱۴۰۱۶۱	درآمد حاصل از ارائه خدمات مشاوره‌ای به متقاضیان دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای	۶۰۰۰۰	۳۲۹۷۳	۵۱۴۰	۶۰۰۰۰	۱۲۴۴۰	
۱۴۰۲۱۱	درآمد حاصل از صدور، تعویض و تمدید گواهینامه مهارت و پروانه تأسیس آموزشگاه‌های آزاد	۶۰۰۰۰	۵۲۵۷۲	۹۶۰۰	۶۰۰۰۰	۲۹۷۰۱	
۲۱۰۲۰۳	منابع حاصل از فروش ماشین‌آلات و تجهیزات دستگاه‌های دولتی (ملی)	۶۰۰۰۰	۱۴۰۴	۰	۵۰۰۰	۲۵۰	
	جمع کل	۵۷۰۰۰۰	۴۸۰۷۴۸	۴۵۵۰۳	۷۱۵۰۰۰	۲۸۵۶۱۲	

- ردیف درآمدی ۱۴۰۱۰۳ با عنوان درآمدهای حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی در اجرای بند (الف) و (ب) تبصره ۷۵ قانون بودجه ۱۳۶۲ و ماده ۱۷ الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت اخذ و هزینه می‌گردد.

- ردیف درآمدی ۲۱۰۲۰۳ با عنوان منابع حاصل از فروش ماشین‌آلات و تجهیزات دستگاه‌های دولتی بر اساس آیین‌نامه اجرایی بند (الف) ماده ۴ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۴ هیئت‌وزیران انجام می‌پذیرد.

- ردیف درآمدی ۱۳۰۳۰۱ با عنوان درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی بر اساس آیین‌نامه اجرایی بند (ب) الحاقی ماده ۸۶ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۸۱ هیئت‌وزیران انجام می‌پذیرد.

- ردیف درآمدی ۱۴۰۲۱۱ با عنوان (درآمدهای حاصل از صدور، تعویض و تمدید گواهینامه مهارت و پروانه تأسیس آموزشگاه‌های آزاد) در اجرای تبصره الحاقی ماده ۱۲ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت اخذ و هزینه می‌گردد.

جدول ۲۸: وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش - ارقام برحسب میلیون ریال

کد ردیف درآمدی	عنوان دستگاه	عنوان ردیف درآمدی	لایحه - عمومی (متفرقه) ۱۳۹۸			لایحه - اختصاصی ۹۸		
			ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع
۱۳۰۳۰۱	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (از جمله امکانات، اماکن و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرایی)	۵۰,۰۰۰	*	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	*	۵۰,۰۰۰
۱۴۰۱۰۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۵۴۰,۰۰۰	*	۵۴۰,۰۰۰	۵۴۰,۰۰۰	*	۵۴۰,۰۰۰
۱۴۰۱۶۱	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	درآمد حاصل از خدمات مشاوره‌ای به متقاضیان دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای به‌استثنای دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای کارودانش	۶۰,۰۰۰	*	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	*	۶۰,۰۰۰
۱۴۰۲۱۱	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	درآمد حاصل از صدور تعویض و تمدید گواهینامه مهارت و پروانه تأسیس آموزشگاه آزاد	۶۰,۰۰۰	*	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	*	۶۰,۰۰۰
۲۱۰۲۰۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	منابع حاصل از فروش ماشین‌آلات و تجهیزات دستگاه‌های دولتی	۲,۰۰۰	۳,۰۰۰	۵,۰۰۰	۲,۰۰۰	۳,۰۰۰	۵,۰۰۰
۱۴۰۱۰۳	دانشگاه جامع علمی، کاربردی	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	*	*	*	۱,۹۰۰,۰۰۰	*	۱,۹۰۰,۰۰۰
۱۴۰۱۰۳	دانشگاه شهید رجایی	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	*	*	*	۱۵۰,۰۰۰	*	۱۵۰,۰۰۰
۱۴۰۱۰۳	دانشگاه فنی و حرفه‌ای	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و	*	*	*	۹۵۰,۰۰۰	*	۹۵۰,۰۰۰

بخش آموزش فنی و حرفه‌ای

لایحه - اختصاصی ۹۸			لایحه - عمومی (متفرقه) ۱۳۹۸			عنوان ردیف درآمدی	کد ردیف درآمدی	عنوان دستگاه
جمع	استانی	ملی	جمع	استانی	ملی			
						فرهنگی		
۵۰۰,۰۰۰	*	۵۰۰,۰۰۰	*	*	*	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	موسسه آموزش عالی علمی - کاربردی صنعت آ ب و برق (کمک) ۱
۱۵۰,۰۰۰	*	۱۵۰,۰۰۰	*	*	*	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	موسسه آموزش عالی علمی، کاربردی جهاد کشاورزی
۱۳۰,۰۰۰	*	۱۳۰,۰۰۰	*	*	*	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی - کمک به موسسه آموزش عالی علمی کاربردی مهارت

۸- تحلیل وضع بخش در مقایسه با کشورهای منتخب و شاخص‌های بین‌المللی

آموزش مناسب و مهارت‌آموزی دستیابی به شغل پرمنافعت را به همراه دارد، مطالعات نشان می‌دهند نظام آموزش دوگان^۲ بسیار مؤثر در کاهش بیکاری جوانان است. جوانان برای ورود به بازار کار نیازمند شایستگی و صلاحیت‌های لازم هستند، افراد باصلاحیت کم با خطرات جدی و عدم دسترسی به اشتغال روبرو می‌شوند. بر اساس آمارهای بین‌المللی میانگین اشتغال افراد با مهارت بالا، بالاتر است.

نظام آموزش فنی و حرفه‌ای بین کشورهای توسعه‌یافته (آلمان، استرالیا، سوئیس، دانمارک، اتریش) و کشورهای در حال توسعه متفاوت است. در کشورهای توسعه‌یافته زمانی از مدت آموزش را دانش‌آموز یا دانشجو در محیط کار واقعی می‌گذرانند و مبنای تئوریک صرفاً در محیط آموزشی ارائه می‌شود. هرچقدر میزان توسعه‌یافتگی کم می‌شود، زمان طی شده آموزش به محیط آموزشی سوق داده می‌شود. آموزش کارآمد در محل کار، انتقال از مدرسه به کار را فراهم می‌کند، تجربه کاری کارآموز در محیط واقعی کار منجر به بازدهی شغلی جوانان می‌شود. این نظام نیازمند تنظیم یک قرارداد بین کارآموزان و کارفرمایان است بنابراین همکاری کارفرمایان، صاحبان حرف و مشاغل و اتحادیه‌ها ضروری است.

۸-۱- سهم آموزش

سهم آموزش کل ایران با توجه به نمودار ۴ روندی نزولی را طی سالیان گذشته طی کرده است، اما نمودار ۵ نشان‌دهنده روند صعودی در اعتبارات آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است که نشان از برنامه‌ریزی روی آموزش مهارتی و غیررسمی جهت بالا بردن میزان خوداشتغالی و کاهش نرخ بیکاری انجام گرفته است.

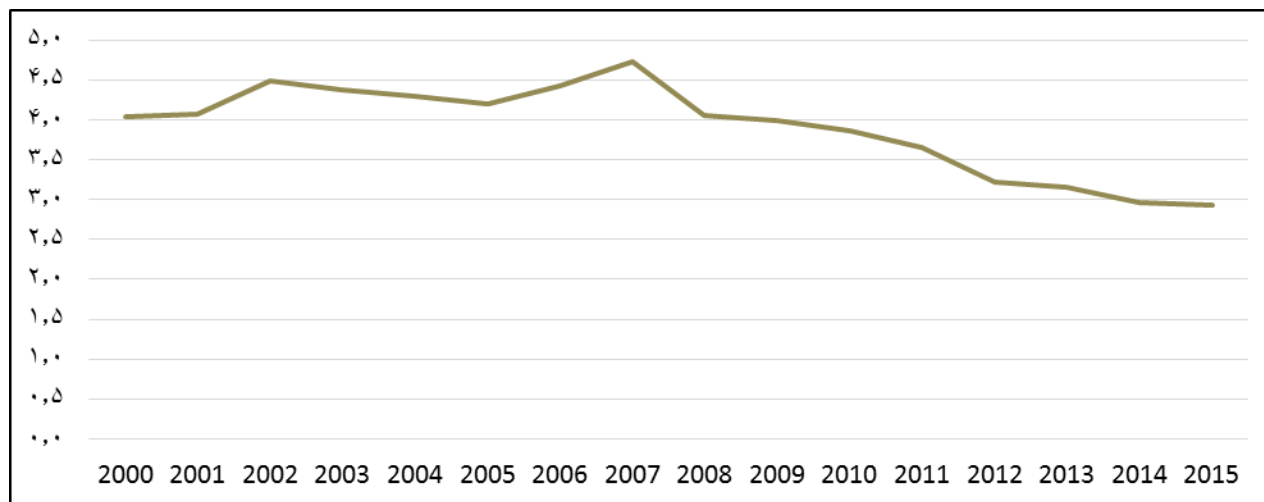
جدول ۲۹: سهم آموزش از تولید ناخالص ملی

۲۰۰۷	۲۰۰۶	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰
۴,۷۳۷	۴,۴۲	۴,۲۰۳	۴,۲۹	۴,۳۷۹	۴,۴۸۷	۴,۰۷۲	۴,۰۳
۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸
۲,۹۲۹	۲,۹۵۴	۳,۱۵	۳,۲۲۲	۳,۶۵۶	۳,۸۶۷	۳,۹۹۴	۴,۰۶

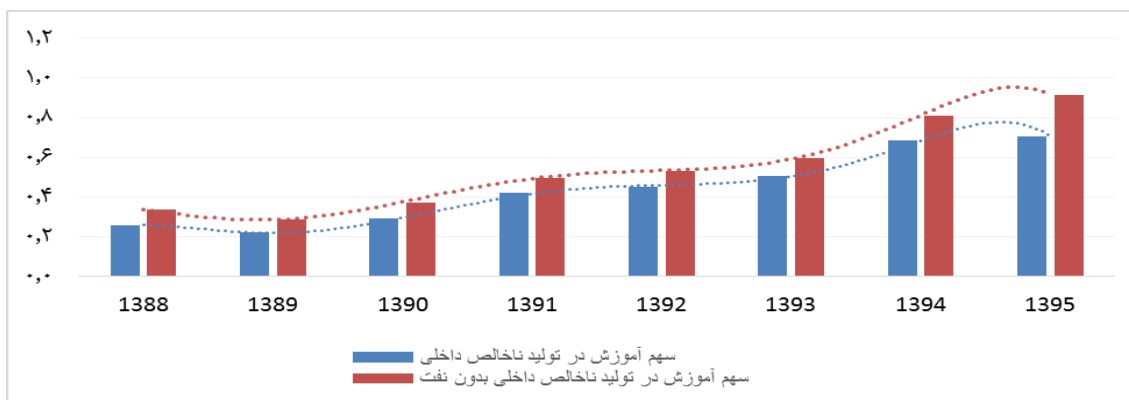
منبع: داده‌های آماری یونسکو

۲- مدلی از آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی است که مهارت آموز تجربه آموزش‌های نظری و عملی را هم‌زمان باهم دارد این مدل به صورت شاخص در کشور آلمان اجرا می‌شود.

نمودار ۴: سهم آموزش کل در تولید ناخالص داخلی ۱۹۹۹-۲۰۱۵

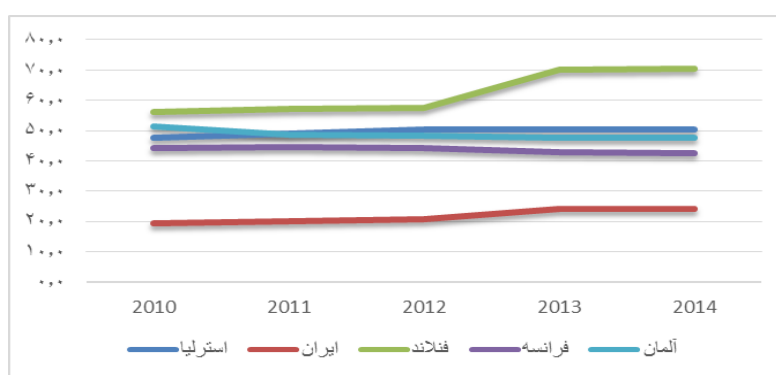
نمودار ۵: سهم آموزش فنی و حرفه‌ای در تولید ناخالص داخلی ۱۳۸۸-۱۳۹۵

۸-۲- دانش‌آموزان متوسطه فنی و حرفه‌ای

نمودار نسبت ثبت‌نام دانش‌آموزان در آموزش فنی و حرفه‌ای به کل دانش‌آموزان دوره متوسطه نظری نشان می‌دهد که در ۵ سال گذشته ثبت‌نام دانش‌آموزان دوره متوسطه در آموزش فنی و حرفه‌ای چه روندی را طی کرده است. ملاحظه می‌شود که دو کشور توسعه‌یافته آلمان و فرانسه روندی نزولی را پیش گرفته‌اند اما کشورهای که به‌تازگی به برنامه‌ریزی مستمر بخش آموزش فنی و حرفه‌ای وارد شده‌اند (مانند ایران و فنلاند) روندی صعودی را طی کرده‌اند، حتی در بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۳ با جهش نیز همراه بوده است.

نمودار ۶: نسبت ثبت‌نام دانش‌آموزان در آموزش فنی و حرفه‌ای به کل دانش‌آموزان دوره متوسطه نظری

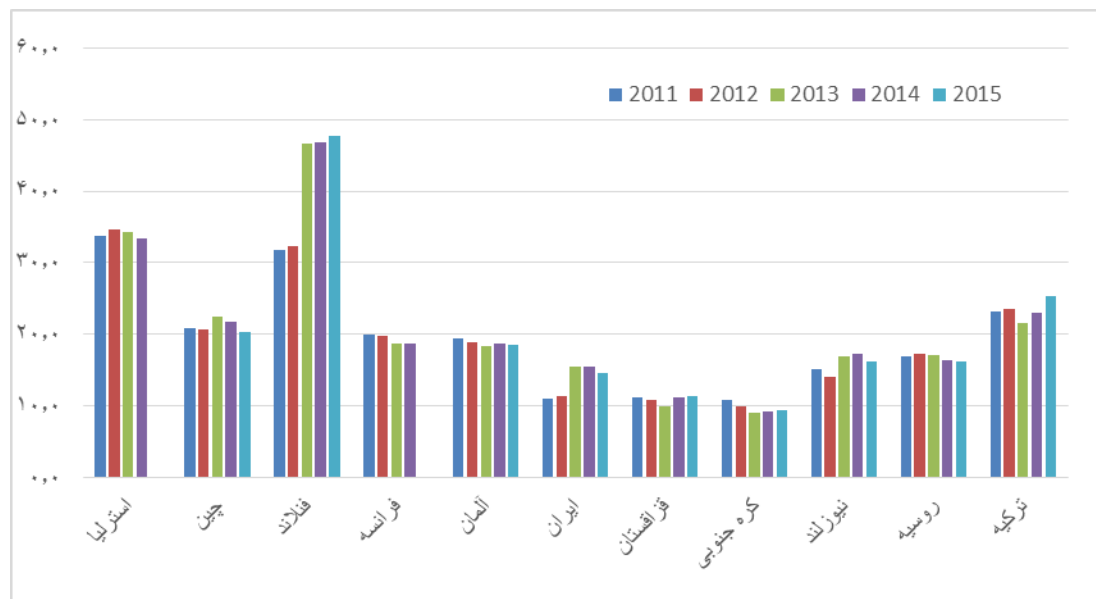

نمودار ۷ روند درصد ثبت‌نام دانش‌آموزان دوره متوسطه که در برنامه‌های فنی و حرفه‌ای ثبت‌نام کرده‌اند را در ۵ سال متوالی نشان می‌دهد. همان‌طور که ملاحظه می‌کنید فنلاند بیشترین سهم و قزاقستان کمترین سهم ثبت‌نام را دارند.

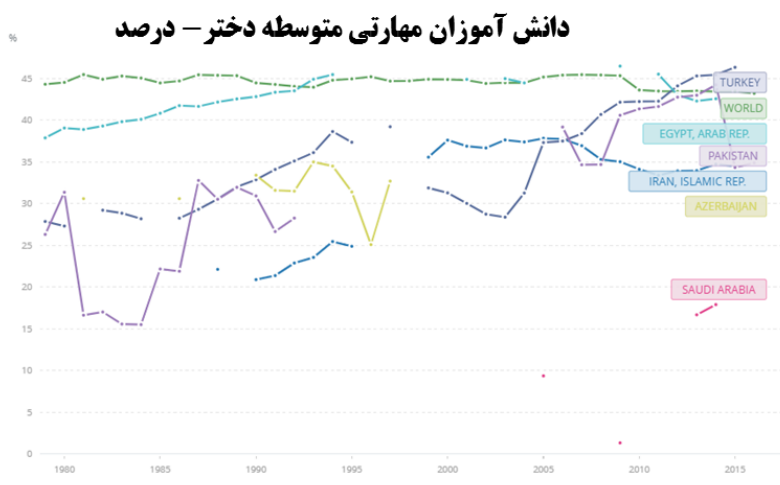
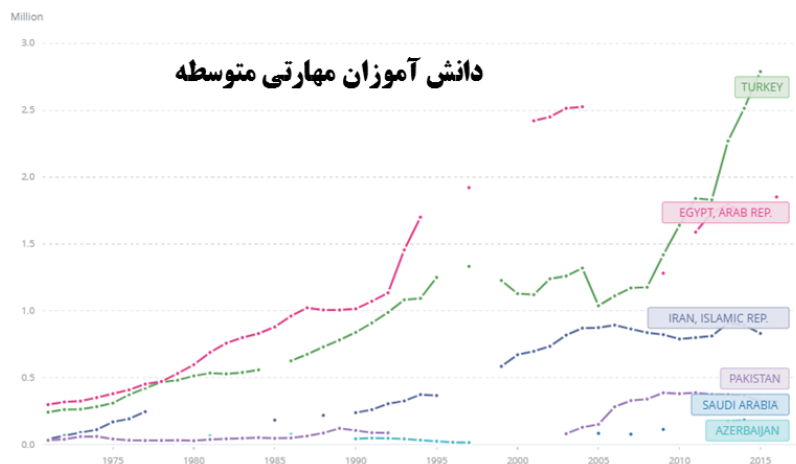
کشور ایران با توجه به فرایند در حال توسعه خود، روندی صعودی را در اختیار دارد که می‌توان گفت کشور به سمت آموزش‌های در حین کار، خوداشتغالی و توسعه مهارت‌آموزی پیش می‌رود. با افزایش دوره‌های مهارت‌آموزی کیفیت، توان و همچنین دستمزد نیروی کار نیز افزایش پیدا می‌کند.

کشورهای توسعه‌یافته معمولاً روندی ثابت در اختیار دارند، در کل گرایش به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیررسمی در کشورهای که جمعیت جوان زیاد با نرخ بیکاری بالا دارند، بیشتر است.

نمودار ۷: نسبت دانش‌آموزان دوره متوسطه که در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیررسمی ثبت‌نام کرده‌اند

یکی از شاخص‌های مناسب برای مقایسه آموزش‌های مهارتی بین کشورهای مختلف شاخص‌های تعداد دانش‌آموزان متوسطه فنی و حرفه‌ای و تعداد دانش‌آموزان دختر متوسطه فنی و حرفه‌ای است. همان‌طور که در نمودار ۸ مشاهده می‌کنید بر اساس اطلاعات بانک جهانی در سال‌های اخیر روند جذب دانش‌آموز فنی حرفه‌ای در کشورهای ترکیه و مصر شتابان‌تر از ایران بوده است که این مهم در سال‌های آتی با توجه به ورود ایران به بازارهای جهانی در ابعاد مختلف اقتصادی و فناوری باید مورد توجه قرار گیرد.

۹- نقش بخش خصوصی در فعالیتهای بخش

یکی از چالش‌های بخش فنی و حرفه‌ای در طول برنامه پنجم کاهش چشمگیر سهم و نقش بخش خصوصی در آموزش‌های مهارتی بوده که برای پاسخ به این چالش فعالیت «اعتبار سنجی مراکز ثابت و آموزشگاه‌های آزاد» ذیل برنامه آموزش غیررسمی فنی حرفه‌ای و مهارتی در اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور از سال ۱۳۹۷ پیشنهاد شده است. اعتبار این برنامه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ مبلغ ۲۲۲۶۵ میلیون ریال از محل اعتبارات هزینه‌ای برای اجرای سیاست‌های تشویقی جهت افزایش مشارکت بخش خصوصی اختصاص داده شده است.

۱۰- اولویتهای اقدامات و عملیات در بخش در سال ۱۳۹۸

۱-۱۰ اولویتهای بخش

اهم اولویتهای اقدام بخش فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ شامل موارد زیر است:

- توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای مهارتی در استان سیستان و بلوچستان با پیش‌بینی فعالیتهایی ذیل اعتبارات دستگاه‌های سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی.
- توسعه خدمات آموزشی در سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها با پیش‌بینی فعالیت ذیل اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور.
- کمک به اداره هنرستان‌های مناطق محروم و کم برخوردار و برون‌سپاری آموزش کاردانش.
- اجرای دوره‌های آموزشی بازار کار، اشتغال و کارآفرینی با پیش‌بینی فعالیتهایی ذیل اعتبارات دستگاه‌های سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، دانشگاه فنی و حرفه‌ای و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی.
- آموزش دانش‌آموزان مناطق روستایی و عشایری با پیش‌بینی فعالیتهایی ذیل اعتبارات دستگاه‌های سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، وزارت آموزش و پرورش و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی.
- برنامه آموزش زنان روستایی
- آموزش خوداشتغالی کشاورزی برای فارغ‌التحصیلان کشاورزی با پیش‌بینی فعالیت ذیل اعتبارات دستگاه‌های سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی.
- توسعه آموزش کشاورزی در سیستان و بلوچستان با پیش‌بینی فعالیت ذیل اعتبارات و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی.

- توسعه آموزش کاردانی مهارتی و دبیر فنی با پیش‌بینی فعالیت‌هایی ذیل اعتبارات دستگاه‌های دانشگاه شهید رجایی، دانشگاه جامع علمی کاربردی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی.

۱۰-۲- موضوعات فرا بخشی و خاص در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸:

۱۰-۲-۱- محیط‌زیست و منابع آب

تقویت برنامه آموزش بهره‌برداری بهینه آب در کشاورزی با فعالیت‌های آموزشی شیوه‌های آبیاری نوین در کشاورزی، آموزش شیوه‌های بهره‌برداری از آب‌های مرزی در کشاورزی و آموزش شیوه‌های افزایش بهره‌وری آب در کشاورزی برای ۲۴۰۰۰ نفر با ۳۸۴۰۰۰ نفر ساعت و با اعتبار ۱۵۳۶۰ میلیون ریال برای بهره‌برداران بخش کشاورزی در لایحه بودجه ۱۳۹۸ کل کشور پیش‌بینی شده است.

۱۰-۲-۲- بررسی وضعیت حاشیه‌نشینی و کاهش آسیب‌های اجتماعی و اقدامات اجرایی آن

با توجه به سیاست‌های کلان کشور و ماده ۸۰ قانون برنامه ششم در کاهش معضلات حاشیه‌نشینی و آسیب‌های اجتماعی و همچنین نقش مؤثر آموزش‌های مهارتی در اشتغال‌زایی و کاهش فقر، فعالیت توسعه خدمات آموزشی در سکونتگاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها ذیل برنامه آموزش غیررسمی فنی حرفه‌ای و مهارتی در اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای برای ارائه به ۱۷۵۰ هزار نفر- ساعت با اعتبار ۸۲۷۲۰ میلیون ریال در لایحه بودجه ۱۳۹۸ کل کشور پیش‌بینی شده است.

۱۰-۲-۳- توسعه مناطق جغرافیایی خاص

- در این راستا از سال ۱۳۹۵، فعالیت توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای مهارتی استان سیستان و بلوچستان ذیل برنامه آموزش غیررسمی فنی، حرفه‌ای و مهارتی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور با هدف ۱۷۵ هزار نفر ساعت و اعتبار ۶۰ میلیارد ریال ایجاد شد. این رقم در لایحه سال ۱۳۹۸ مبلغ ۷,۲ میلیارد ریال افزایش یافته است.
- همچنین در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ فعالیت توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای در منطقه مکران ذیل برنامه آموزش غیررسمی فنی، حرفه‌ای و مهارتی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور با هدف ۹۲۰ هزار نفر ساعت و اعتبار ۸۲,۷ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است که بیش از ۷۰ درصد آن به استان سیستان و بلوچستان تعلق دارد.
- در قانون بودجه سال ۱۳۹۶، فعالیت توسعه آموزش گروه کشاورزی در استان سیستان و بلوچستان ذیل برنامه آموزش غیررسمی فنی، حرفه‌ای و مهارتی برای موسسه عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی با مقدار ۱۶۲۰۰۰ نفر ساعت با اعتباری معادل ۵۷۷۵ میلیون ریال ایجاد گردید. با تقویت فعالیت مذکور در

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به مقدار ۴۰۰ هزارنفرساعت و اعتباری معادل ۱۷۰۰۰ میلیون ریال افزایش یافته است.

- همچنین در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ فعالیت توسعه آموزش گروه کشاورزی در منطقه مکران ذیل برنامه آموزش غیررسمی کشاورزی در مناطق کمتر توسعه یافته موسسه عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی با مقدار ۱۶۰ هزارنفرساعت و اعتبار ۸۰۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است که بیش از ۷۰ درصد آن به استان سیستان و بلوچستان تعلق دارد.
- آموزش‌های غیررسمی روستائیان و عشایر با توجه به ماده ۲۷ قانون برنامه ششم، دولت موظف است به منظور تحقق سیاست‌های کلی برنامه و اقتصاد مقاومتی، شناسایی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در نواحی روستایی و ارتقای منزلت اجتماعی روستائیان و جایگاه روستاها در اقتصاد ملی و ایجاد بستر لازم برای شکوفایی و پیشرفت عدالت محور روستاها اقداماتی را مطابق قوانین و در قالب بودجه‌های سنواتی انجام دهد که در بند ۷ این ماده آموزش صد هزار نفر روستائیان و عشایر به‌عنوان عناصر پیشرو و تسهیل‌گر در برنامه‌ریزی محلی، توسعه فعالیت‌های اقتصادی و برنامه‌های فرهنگی، بهبود خدمات‌رسانی، جلب مشارکت‌های مردمی و نظارت بر اثربخشی طرح‌های دستگاه‌های اجرائی؛ موردتوجه قرار گرفته است. برای نیل به این هدف در اعتبارات موسسه عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی، فعالیت‌های آموزش دام‌پروری و آبیان در مناطق عشایری، آموزش منابع طبیعی در مناطق عشایری و آموزش زراعت و باغبانی در مناطق عشایری برای ارائه به ۴۶۹۰۰۰ نفر-ساعت ذیل برنامه آموزش غیررسمی کشاورزی در مناطق کمتر توسعه یافته با اعتباری برابر با ۲۰۶۲۶ میلیون ریال و برنامه آموزش زنان روستایی با فعالیت‌های آموزش فرآوری و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی، آموزش و توانمندی اقتصادی زنان روستایی و کارورزی و تثبیت مهارت‌های زنان روستایی برای ارائه به ۱۱۵۰ هزارنفرساعت نفر با اعتبار ۶۱۰۰۰ میلیون ریال؛ در لایحه بودجه ۱۳۹۸ کل کشور پیش‌بینی شده است.

۱۱- چالش‌های اساسی، تنگناها و مشکلات در بخش

یکی از مشکلاتی که در بخش آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای با آن روبرو هستیم عدم کارایی نظام فعلی هدایت تحصیلی است. در کنار این عامل مسائل فرهنگی نیز در اقبال کمتر رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش از سوی دانش‌آموزان و خانواده‌ها مؤثر بوده است و سبب شده سهم جمعیتی این بخش از نظام آموزشی کشور همواره کمتر از دوره‌های نظری باشد. درحالی‌که این موضوع در کشورهای توسعه‌یافته کاملاً متفاوت است. لیکن فعالیت در زمینه فرهنگ‌سازی با مشارکت و تعامل رسانه‌ها و هدایت تحصیلی با توجه به نیاز بازار کار و مسائل همچون بیکاری گسترده فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ضروری به نظر می‌رسد.

مدرک‌گرایی باعث شده است که طیف قابل‌توجهی از افراد فارغ‌التحصیل نظام آموزش عالی کشور تهی از مهارت‌های اساسی مورد نیاز اجتماع و بازار کار باشند. از راه‌های پیش‌روی این مشکل علاوه بر پیش‌بینی سرفصل‌های مهارت‌آموزی در سبد آموزش، نظام‌های آموزش و پرورش عمومی و آموزش عالی و تغییر نگرش به مهارت‌آموزی؛ حمایت و توسعه آموزش‌های غیررسمی است.

شرایط ویژه اقتصادی کشور موجب شده است ارائه‌دهندگان این آموزش‌ها در تهیه مواد مصرفی که از الزامات آموزش‌های مهارتی است با مشکل جدی روبرو باشند که این مهم باید در سال‌های ابتدایی اجرای برنامه موردتوجه قرار گیرد تا در سال‌های آتی بتوان با پیش‌بینی‌های صحیح اقدامات مؤثری در تأمین این نیاز انجام داد. از جمله راهبردهای مؤثر برای تأمین این تجهیزات برای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، افزایش تخصیص درآمدهای آن است که علاوه بر ایجاد انگیزه در افزایش این درآمدها توسط سازمان مذکور موجب می‌شود بخشی از مشکلات ناشی کمبود اعتبارات این سازمان حل شود.

از دیگر چالش‌های بخش، مصوبه شورای عالی اداری مبنی بر ممنوعیت ارائه آموزش‌های رسمی در مؤسسات آموزشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی که موجب کاهش دانشجویان کاردانی شده است.

از دیگر مشکلات و چالش‌هایی که در این بخش با آن مواجه هستیم می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- عدم مطالعات تخصصی و گسترده آمایشی با رویکرد شناسایی توانمندی‌های بالقوه و بالفعل در سطح منطقه‌ای و استانی، نیازمندی‌های اجتماعی و بازار کار و با دید آینده‌نگری
- رویکرد ناکارآمد عرضه محوری آموزش‌ها به‌جای تقاضامحوری آن بر اساس نیازهای شغلی و منطقه‌ای
- عدم انعطاف‌پذیری آموزش‌های بخش با تغییرات سریع بازار کار و فناوری
- مشکلات گسترده در تأمین نیروی انسانی برای آموزش بخصوص در ارائه این آموزش‌ها در سکونت‌گاه‌های خاص
- نبود رابطه نظام‌مند و تعریف‌شده میان نظام‌های اشتغال و آموزش
- فقدان نظام جامع آمار و اطلاعات بخش
- بازدهی کم مدیریتی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای در شهرستان‌ها

• عدم مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های مهارتی بخصوص در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دوره متوسطه

- عدم ارتباط مناسب و مؤثر بخش با مراکز آموزشی معتبر بین‌المللی
- کم‌توجهی بنگاه‌های اقتصادی به حرفه‌آموزی و ارتقای مستمر شایستگی‌های حرفه‌ای شاغلین
- عدم در نظر گرفتن مزیت‌های نسبی محیطی و اقتصادی و توزیع نامناسب رشته‌های فنی و حرفه‌ای در پهنه سرزمین

- عدم سازوکار مناسب به‌منظور الزام شاغلین اصناف برای گذراندن دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای لازم
- نبود سازوکار لازم برای تشویق بنگاه‌های اقتصادی به حرفه‌آموزی کارگران
- تأخیر در تدوین و استقرار چهارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی

۱۲- راهکارهای خروج از تنگناها و مشکلات بخش

پیشنهادها و راهکارهای زیر می‌تواند در جهت بهبود عملکرد و افزایش کارایی فصل آموزش فنی و حرفه‌ای، با توجه به نتایج حاصل از عملکرد مواد برنامه و متغیرهای کلیدی مؤثر باشد:

- تشکیل شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی به‌عنوان مرجع ملی برای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری کلان، تنظیم‌گری، تضمین کیفیت و ارزیابی از برنامه‌ها (شامل ارزشیابی و اعتباربخشی آموزش‌ها و مؤسسات) بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و استقرار چهارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی و نظام صلاحیت حرفه‌ای

- حمایت از نظام مطالعاتی و پژوهشی کارآمد در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی.
- انجام نیازسنجی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در راستای پاسخگویی به نیازهای بخش‌های اقتصادی و بازار

کار

- تغییر رویکرد عرضه محوری به تقاضامحوری، ارائه راهکارهای عملیاتی، سازوکارهای نهادی، مالی و حقوقی در این حوزه

- حمایت از بخش غیردولتی در ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و واگذاری برخی از امور به این بخش
- تقویت بخش غیردولتی در برون‌سپاری فعالیت آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش
- طراحی سازوکار و سامانه هدایت تحصیلی بر اساس استعداد و علاقه دانش‌آموز با نگاهی به شرایط بازار کار و نیازهای بومی و منطقه‌ای.

- طراحی رشته‌های تحصیلی با توجه به جنسیت (مخصوص بانوان و دختران) و شرایط بومی و منطقه‌ای
- تعامل با رسانه‌ها، مخصوصاً رسانه ملی در ترویج فرهنگ آموزش مهارت و مهارت‌آموزی
- مطالعه پیرامون تلاش‌ها و اقدامات سایر کشورهای پیشرو و یا موفق در حوزه آموزش‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای.

- تقویت تعاملات خارجی با کشورهای پیشرو یا سازمان‌های بین‌المللی فعال در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی

- ایجاد رشته‌های تربیت نیروی انسانی متخصص در برنامه‌ریزی، مدیریت و اقتصاد آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در سطوح کارشناسی ارشد و دکترا

- تهیه بسته سیاست‌های تشویقی برای حضور بخش خصوصی در مقوله آموزش مهارت
- ارائه راهکارهای عملیاتی برای اثربخش نمودن آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
- حمایت از توسعه کارآفرینی و مشاغل نو
- برنامه‌ریزی مناسب و تأمین منابع لازم برای آموزش مهارتی زنان روستایی
- توجه ویژه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مقوله‌های مهم و حوزه‌های بحرانی مثل آب، مدیریت انرژی، محیط‌زیست و...

- اتخاذ تدابیر لازم به‌منظور بهبود معیشت مربیان و کارشناسان شاغل در بخش آموزش فنی و حرفه‌ای و ایجاد ارتباط بین دریافتی و بهره‌وری آنها
- تقویت توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و صنوف
- ساماندهی نیروی انسانی متخصص شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش وزارت آموزش و پرورش
- حمایت مالی و فنی در جهت توسعه آموزشگاه‌های آزاد و خصوصی در مناطق روستایی و عشایری و تأمین مربیان و نیروی انسانی موردنیاز در این مناطق
- حضور فعال در توسعه منطقه مکران با آموزش‌های مهارتی و دریا محور
- آمایش رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در سطح سرزمین با توجه به توانمندی‌های محیطی مزیت‌های اقتصادی و بازار کار
- تدوین سیاست‌های تشویقی برای افزایش مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های بخش

منابع:

- سند برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- قانون بودجه کل کشور سال ۱۳۹۶.
- قانون بودجه کل کشور سال ۱۳۹۷.
- لایحه بودجه کل کشور سال ۱۳۹۸.
- گزارش عملکرد قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۵.
- گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۶.
- مجموعه قوانین و مقررات برنامه بودجه، معاونت امور مجلس و استان‌ها، ۱۳۹۶.
- پایگاه آمار و اطلاعات بانک جهانی. Data.worldbank.com.